הלכות שבת פרק ט' - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון שיעור – רמב"ם הלכות שבת פרק ט'

כללי הקדמה

פרקים א-ז פון הלכות שבת זענען געווען כלליות (כללי מלאכות, עונשים, ערב שבת, חולה). פרק ח' האט אנגעהויבן דורכגיין די מלאכות – יעדע מלאכה מיט איר עיקר, תולדות, און שיעור. די ערשטע צוויי מלאכות פון "סדר הפת" (זריעה, חורש, קוצר, מעמר, א.א.וו.) זענען דורכגעגאנגען אין פרק ח'. פרק ט' הייבט אן מיט אופה.

דער רמב"ם אליין ברענגט נישט דעם באגריף "סדר הפת" – ער גיט נאר די ליסטע. רב רבינוביץ האט געפרובט א פשט פארוואס אופה איז אפגעטיילט אין א נייעם פרק, אבער עס איז נישט געווען זייער קאנווינסינג. די פשוט'ע סברא איז אז אופה האט מער פרטים און דער פרק וואלט געווארן צו לאנג.

הלכה א' – אופה כגרוגרת; אופה, מבשל, מחמם מים, מבשל סממנים

דער רמב"ם: "האופה כגרוגרת חייב... וכל המבשל מאכלים או שהרתיח סממנים או המחמם את המים – הכל מעין אופה הוא, וכולן עוברין באב מלאכה של אופה." שיעור מחמם מים: כדי לרחוץ בהם אבר קטן. שיעור מבשל סממנים: כדי שיהא ראוי לדבר שמבשלים לו (כגון כדי לצבוע בגד קטן).

פשט: אופה איז די אב מלאכה, אבער מבשל מאכלים, מרתיח סממנים, און מחמם מים זענען אלע "מעין אותו דבר" – נישט תולדות נאר דער זעלבער אב. דער שיעור ביי מאכלים איז כגרוגרת; ביי מים – כדי לרחוץ אבר קטן; ביי סממנים – כדי שיהא ראוי לדבר שמבשלים לו.

חידושים און הסברות:

1. **חילוק צווישן "מעין" און "תולדה":** דא זעט מען דעם חילוק קלאר. קאכן וואסער אדער קאכן מאכלים איז די **זעלבע פעולה** ווי באקן ברויט – נאר מיט אן אנדער נאמען. ס'איז נישט א תולדה (וואס איז א פארשידענע פעולה וואס שטאמט פון דער אב), נאר ממש דער אב גופא אונטער אן אנדער נאמען. דאס איז פאראלעל צו זורע וואו נוטע אילן (פלאנצן א בוים) איז אויך מעין זריעה, נישט א תולדה. **דער כלל:** דער נאמען פון דער אב מלאכה איז נישט דווקא – "אופה" מיינט יעדער וועג ווי מען מאכט א רויע זאך געקאכט, פונקט ווי "זריעה" מיינט יעדער וועג ווי מען מאכט עפעס וואקסן.

2. **שיעור כגרוגרת – פארוואס נישט כזית?** ביי שבת-מלאכות איז דער שיעור כגרוגרת און נישט כזית (ווי ביי מצוות אכילה). דער רמב"ם האט פריער געזאגט אז גרוגרת איז אחד משלשה בביצה (א דריטל ביצה), וואס איז אביסל מער ווי א כזית. דער ראב"ד זאגט אז דאס איז נאר בערך. עס ווערט פארגעלייגט אז עס איז הלכה למשה מסיני (פון דעם פסוק אין בחקותי וועגן שיעורים), אבער עס בלייבט אומקלאר. א צווייטער פארשלאג: ביי מצוות אכילה איז כזית דער מינימום פון "אכילה," אבער ביי שבת גייט עס נישט וועגן אכילה אלא וועגן "חשיבות" פון דער מלאכה – וואס איז אן אנדער מאסשטאב. דער נקודה בלייבט אומגעלייזט.

3. **שיעור מחמם מים – כדי לרחוץ אבר קטן:** ביי מחמם מים קוקט מען אויף וואשן (רחיצה) און נישט אויף טרינקען – דער שיעור איז גענוג צו אפוואשן א קליין אבר.

4. **שיעור מבשל סממנים:** "סממנים" קען מיינען ספייסעס, רפואה-זאכן, אדער פארב-מאטעריאלן (צובע). דער רמב"ם'ס לשון "כדי לצבוע בגד קטן" ווייזט אז עס רעדט זיך פון פארב. דער שיעור איז אסאך ווייניגער ווי גרוגרת, ווייל סממנים זענען קאנצענטרירט – א קליין ביסל איז שוין חשוב פאר זיין צוועק. **דער שיעור ביי סממנים האט נישט צו טון מיט דעם כלל'דיגן שיעור כגרוגרת – עס האט נאר צו טון מיט וואס מען קאכט עס פאר.**

הלכה ב' – בישול ביצה בצד מיחם; תולדות האור; הדחה בחמין; תולדות חמה; בישול אחר בישול

הנותן ביצה בצד מיחם

דער רמב"ם: "הנותן ביצה בצד מיחם בשביל שתתגלגל ונתגלגלה – חייב."

פשט: איינער וואס לייגט אן איי לעבן א הייסע מיחם (נישט אויפן פייער אליין) כדי עס זאל ווערן אביסל געקאכט (נתגלגל = ס'דרייט זיך אנדערש ווי א רויע איי), איז חייב משום מבשל/אופה.

חידושים:

1. **"בשביל שתתגלגל ונתגלגלה" – וואס מיינט דער תנאי?** אויב איינער לייגט די איי מיט כוונה אז עס זאל ווערן **אינגאנצן** געקאכט (נישט נאר נתגלגל), און עס ווערט נאר נתגלגל – איז ער חייב אדער נישט? לכאורה יא, ווייל פריער איז געלערנט געווארן אז ווען איינער איז מכוון פאר צוויי שיעורים און עס ווערט נאר איין שיעור, איז ער נאך אלץ חייב.

2. **צווי מעגליכע פשטים:** (א) "בשביל שתתגלגל" איז פראקטיש – עס באשרייבט וואס פאסירט ביי א מיחם (בצד המיחם איז נאר גענוג היץ פאר נתגלגל, נישט פאר פולשטענדיג קאכן), נישט א תנאי אין כוונה. (ב) אפשר ווייל דער רמב"ם זאגן אז אפילו ווען מען האט נאר געוואלט אזא מינימאלע מדרגה פון בישול, איז מען שוין חייב.

תולדות האור

דער רמב"ם: "המבשל בתולדת האור כמבשל באור עצמו."

פשט: ווער עס קאכט דורך תולדות האור (היץ וואס קומט אינדירעקט פון פייער, ווי א טאפ וואס איז אנגעווארעמט פון פייער) איז אזוי ווי ער קאכט אויפן פייער אליין – א דאורייתא-חיוב.

חידושים:

- צוויי חידושים ווערן אידענטיפיצירט: (1) תולדות האור איז ווי אור עצמו, (2) דער שיעור בישול – אפילו נתגלגל (א ביצה וואס איז נאר טיילווייז געקאכט) הייסט שוין בישול פאר א ביצה. דער שיעור בישול איז נישט איין כלליות'דיגער שיעור פאר אלע מאכלים, נאר **יעדע מאכל האט איר אייגענעם שיעור** וואס הייסט "געקאכט."

הדחה בחמין – מליח ישן, קוליס האיספנין, דג דק ורך

דער רמב"ם: "המדיח בחמין מליח ישן, או קוליס האיספנין, או דג דק ורך ביותר – חסרון חמין זהו גמר בישולו."

פשט: ווען מ'וואשט אפ מיט הייס וואסער א שוין-געזאלצענע זאך (מליח ישן), אדער א געוויסע פיש (קוליס האיספנין), אדער א זייער דינע ווייכע פיש – איז דאס גיסן הייס וואסער דער גמר בישול פון דעם מאכל.

חידושים:

1. **יעדע מאכל האט איר אייגענעם שיעור:** פאר א געווענליכע מאכל איז הדחה בחמין נישט גענוג, אבער פאר א מאכל וואס קאכט זיך שנעל (ווי מליח ישן אדער דג דק ורך) איז דאס שוין גמר בישול.

2. **שאלה צי דאס רעדט אפילו פון כלי שני:** די אחרונים ברענגען אז ס'איז נישט קלאר וואו דער שיעור סטאפט – צי ס'מוז זיין כלי ראשון אדער אפילו כלי שני.

3. **א נאך גרעסערער חידוש ווי תולדות האור:** דא רעדט מען פון א פעולה וואס איז נאך ווייטער אוועק פון פייער (אן "אייניקל" פון אור — דער פייער הייצט דאס וואסער, דאס וואסער ווערט אראפגענומען, און דאן גיסט מען עס אויף דעם מאכל). און אויך, די פעולה אליין איז נישט א פולע קאכונג — ס'איז נאר א הדחה, א קליינע פעולה, אבער פאר דעם מאכל הייסט דאס גמר בישול.

תולדות חמה — המפקע ביצה בבגד חם / חול שהוחם מחמת השמש

דער רמב"ם: „המפקע ביצה... על בגד חם, או בחול שהוחם מחמת השמש" — פטור מדאורייתא, אבער „גזרו עלייהו" — ס'איז אסור מדרבנן.

פשט: ווער עס קלאפט אויף אן איי אויף א הייסע טוך אדער הייסע זאמד וואס איז אנגעווארעמט פון די זון (תולדות חמה) — איז פטור מדאורייתא ווייל ס'איז נישט תולדות האש, אבער ס'איז אסור מדרבנן ווייל מ'קען עס פארבייטן מיט תולדות האש.

חידושים:

1. **תולדות חמה איז נישט תולדות האש.** די תורה'דיגע מלאכה פון מבשל איז ספעציפיש קאכן מיט כח פון פייער (היץ פון אש). היץ פון די זון איז א באזונדערע קאטעגאריע.

2. **חמה עצמה (דירעקט אין זון):** דער רמב"ם ברענגט נישט בפירוש אז ס'איז מותר, אבער לויט דעם לאגיק מוז עס זיין מותר אפילו מדרבנן. דער טעם פון דער גזירה איז אז תולדות חמה קען מען פארבייטן מיט תולדות האש. אבער חמה עצמה (דירעקט אין זון) טוישט מען נישט אויס מיט אש עצמה — מ'קוקט עס אן ווי עס געשעט פון זיך אליין, "די זון מאכט עס, דו האסט גארנישט געטון."

3. **[Digression: מייקראוועיוו/קעמיקאלס]** קאכן לויט חז"ל איז ספעציפיש קאכן מיט כח פון היץ/פייער. אויב איינער קאכט מיט קעמיקאלס אדער מייקראוועיוו — דאס איז א באזונדערע שאלה (ווערט דערמאנט אבער נישט אויסגעפירט).

חמי טבריא

דער רמב"ם: „וכן המבשל בחמי טבריא וכיוצא בהן" — פטור מדאורייתא, אבער אסור מדרבנן.

פשט: קאכן אין נאטירליכע הייסע קוועלער (ווי חמי טבריא) איז פטור מדאורייתא ווייל ס'איז נישט היץ פון פייער, אבער אסור מדרבנן.

חידושים:

- חמי טבריא ווערט דאך נישט הייס פון די זון — פארוואס איז עס בכלל בגדר תולדות חמה? דער כלל איז אז **אלעס וואס איז נישט היץ פון פייער (אש) איז בגדר תולדות חמה** — ס'איז א נאטירליכע היץ, נישט פון מענטשליכע פייער. דער טעם פון דער גזירה: אויב מ'קאכט אין חמי טבריא, וועט מען זיך טועה זיין און קומען צו קאכן אין תולדות האש.

בישול אחר בישול / דבר שאין צריך בישול כלל

דער רמב"ם: „המבשל אחר דבר שכבר נתבשל כל צרכו, או דבר שאין צריך בישול כלל" — פטור.

פשט: ווער עס קאכט א שוין-אינגאנצן-געקאכטע זאך, אדער א זאך וואס דארף בכלל נישט קיין בישול — איז פטור, ווייל ס'איז גארנישט געשען קיין שינוי אין דעם מאכל.

חידושים:

1. **"דבר שכבר נתבשל כל צרכו"** — דאס איז דער ענין פון "בישול אחר בישול," ווען א מאכל איז שוין פולשטענדיג געקאכט און מ'קאכט עס נאכאמאל.

2. **"דבר שאין צריך בישול כלל" — שטארקע קשיא:** וואס מיינט דאס? א עפל קען מען עסן רוי, אבער מ'קען עס אויך קאכן (קאמפאט) — צי הייסט דאס "אין צריך בישול"? דער מסקנא איז אז "דבר שאין צריך בישול כלל" מיינט א זאך וואו דאס קאכן האט **גארנישט געטשעינדזשט** — מ'קען נישט זען אויף דעם אז מ'האט עס געקאכט, ס'איז קיין שינוי נישט געשען. פארשידענע ביישפילן ווערן פרובירט:

- **אראנדזש דזשוס** — אויב מען קאכט עס, ווערט עס נישט בעסער, אבער ווארעמע אראנדזש דזשוס איז עפעס אנדערש ווי קאלטע.

- **זאלץ וואסער** — א בעסערע ביישפיל: מען קען מאכן זאלץ וואסער מיט הייסע אדער קאלטע וואסער, די היץ טוט נישט ממש עפעס.

3. **"פטור" מיינט פטור אבל אסור.** דער יסוד: יעדע זאך וואס איז נישט געקאכט איז נאר אסור מדרבנן מצד "שמא יחתה" (חשש מען וועט שירן די קוילן). ביי מצטמק ויפה לו איז דא א חשש, ביי מצטמק ולא יפה לו איז אפילו דער חשש נישט דא. דער רמב"ם זאגט "פטור" און מען דארף טשעקן די ספעציפישע מציאות צי ס'איז דא א חשש.

הלכה ג'-ד' — מערערע מענטשן וואס קאכן צוזאמען

ערשטער פאל — בבת אחת (מיט קאארדינעישאן)

דער רמב"ם: „אחד נתן את האור ואחד נתן את העצים ואחד נתן את הקדירה ואחד נתן את המים ואחד נתן את הבשר ואחד נתן את התבלין ואחד הגיס — כולם חייבים משום מבשל, שכל העושה דבר מצורכי הבישול הרי זה מבשל."

פשט: זעקס-זיבן מענטשן האבן יעדער איינער געטון א באזונדערע פעולה צום קאכן. יעדער איינער איז חייב משום מבשל, ווייל יעדע פעולה פון צורכי הבישול איז בכלל מבשל.

חידושים:

1. **דער יסוד פון בישול — מערערע פעולות:** מלאכת מבשל באשטייט פון מערערע פעולות, און יעדע איינע איז א מעשה בישול בפני עצמו. דאס איז אנדערש פון אנדערע מלאכות ווי זריעה, וואו מען קען נישט טיילן די פעולה צווישן צען מענטשן (ארייגלייגן א קערנדל אין ערד איז איין פעולה). ביי בישול אבער, וויבאלד ס'דארף מערערע שריט, איז יעדער שריט א מעשה מבשל.

2. **קשיא: נותן את האור און נותן את העצים — פארוואס נישט חייב משום מבעיר?** דער וואס צינדט אן פייער אדער לייגט צו האלץ זאל לכאורה זיין חייב משום מבעיר, נישט (אדער נישט נאר) משום מבשל. דער תירוץ: דער רמב"ם זעט אויס אז וויבאלד ער טוט עס אלס הכנה צום קאכן, איז עס א מעשה בישול. ס'קען זיין אז ער איז חייב שתיים (מבעיר און מבשל), למשל ביי חטאת וואלט ער געדארפט ברענגען צוויי חטאות. רש"י טענה'ט אז נותן את העצים איז חייב משום מבעיר, אבער דער רמב"ם זעט עס אנדערש — וויבאלד ער ברענגט עס צו דער טאפ, איז דאס שוין מבשל.

צווייטער פאל — אן קאארדינעישאן (בזה אחר זה)

דער רמב"ם: „אבל אם נתן הקדירה על התנור שאינו מוסק, ואחד נתן המים, ואחד נתן הבשר, ואחד נתן התבלין, ואחד הסיק, ואחד נתן העצים, ואחד הגיס — אין חייב אלא שנים אחרונים בלבד."

פשט: ווען מען שטעלט א טאפ אויף א קאלטע תנור, גיסט אריין וואסער, לייגט אריין פלייש — האט מען גארנישט געטון, ווייל ס'איז נאך נישט דא קיין פייער. נאר די לעצטע צוויי — דער וואס לייגט צו עצים (אז די פייער זאל שטארק גענוג זיין צו קאכן) און דער וואס מישט (הגיס) — זענען חייב.

חידושים:

1. **קשיא אויף דעם חילוק צווישן די צוויי פאלן:** ביים ערשטן פאל איז דער "נותן את האור" חייב, כאטש די קליינע פייער אליין וואלט נישט געקענט קאכן דעם טאפ זופ. ביים צווייטן פאל איז דער "נותן את האור" נישט חייב (נאר דער נותן את העצים). דאס איז א סתירה לכאורה.

2. **תירוץ (פון איינער פון די מפרשים):** דער ערשטער פאל רעדט ווען אלע טוען עס **בבת אחת** — אין קאארדינעישאן, א "טיעם פלעי" וואו יעדער

טוט זיין חלק צוזאמען. דעמאלט קוקט מען אויף דעם ריזולטאט — צווישן אלע מענטשן איז געווארן א געקאכטע טאפ זופ, און אלע זענען חייב. דער צווייטער פאל רעדט ווען יעדער טוט זיינס **אן קאארדינעישאן**, איינער נאכ'ן אנדערן. אין אזא פאל, דער נותן את האור — ווען נישט דער נעקסטער מענטש קומט און לייגט עצים, וואלט זיך די פייער אויסגעלאשן, זי וואלט נישט געקענט קאכן. דעריבער איז ער פטור. עס ווערט אנגעמערקט אז דער חילוק (בבת אחת vs. בזה אחר זה) איז "א גאנצע געקומטעך וואס שטייט נישט" בפירוש אין רמב"ם, און ס'איז אביסל שווער.

3. **הגיס — פשוט חייב:** מישן אויפ'ן פייער איז פשוט חייב משום מבשל, ווייל ס'איז שוין דא א פייער און ער מישט דעם תבשיל.

4. **פטור אבל אסור ביי די ערשטע פעולות אין צווייטן פאל:** די מענטשן וואס האבן געשטעלט דעם טאפ, געגאסן וואסער, אריינגעלייגט פלייש — זענען פטור אבל אסור. ס'קען זיין אסור מצד אנדערע טעמים אויך (למשל רוי פלייש איז מוקצה, לפני עור לא תתן מכשול).

הלכה ד'-ה' — שיעור בישול: כגרוגרת, חצי בישול, בשר אויף גחלים

בשר אויף גחלים — צירוף פון מערערע פלעצער

דער רמב"ם: „הניח בשר על גבי גחלים — אם נצלה בו כגרוגרת, אפילו בשנים או שלשה מקומות, חייב."

פשט: אויב מען לייגט פלייש אויף קוילן, ווען א כגרוגרת ווערט אפגעבראטן, אפילו אין מערערע פלעצער צוזאמען, איז מען חייב.

חידוש: דער שיעור כגרוגרת דארף נישט זיין אויף איין פלאץ — מען צירפט צוזאמען פון צוויי-דריי פלעצער אויפ'ן פלייש.

חצי בישול = חייב

דער רמב"ם: „לא נצלה בו כגרוגרת, אבל נתבשל כולו חצי בישול — חייב."

פשט: ווען ס'איז נישט דא א כגרוגרת אפגעבראטן, אבער דאס גאנצע פלייש איז געווארן חצי בישול (האלב געקאכט), איז מען אויך חייב — ווייל חצי בישול (מאכל בן דרוסאי) איז שוין ראוי צו עסן בשעת הדחק, אדער פאר געוויסע מענטשן. דער מושג "חצי בישול" ווערט פארגליכן מיט "רעיר" סטעיק — "נא" אין לשון הקודש.

נתבשל חצי בישול מצד אחד

חידוש: אויב א דיקע שטיקל פלייש איז נאר האלב געקאכט געווארן פון איין זייט, איז מען פטור. דער סברא: צוויי חסרונות צוזאמען — (1) נאר חצי בישול, און (2) נאר פון איין זייט — מאכט עס נישט ראוי לאכילה. אפילו בן דרוסאי, וואס פלעגט עסן האלב-געקאכטע זאכן, האט זיך נישט אזוי נידריק אראפגעלאזט צו עסן נאר פון איין זייט פון א שטיקל פלייש. ער האט געגעסן גאנצע שטיקלעך פלייש וואס זענען האלב געקאכט, נישט שטיקלעך וואס זענען נאר פון איין זייט געקאכט. אבער אויב דאס שטיקל פלייש איז חצי בישול אויף ביידע זייטן, איז מען חייב ווייל מ'קען עס עסן.

הדביק פת בתנור בשבת — רודה פת

פשט: אויב איינער האט בשוגג אריינגעלייגט א פת אין אויוון אויף שבת, איז דא א שאלה צי מ'מעג עס ארויסנעמען פאר עס ווערט אפגעבאקן, כדי נישט חייב צו ווערן אויף אפיה.

חידושים:

1. **פראבלעם פון רודה פת:** עס איז דא אן איסור דרבנן פון רודה פת (ארויסנעמען ברויט פון אויוון), ווי פריער געלערנט ביי ערב שבת אז מ'מעג נאר רודה זיין שיעור שלש סעודות. אבער דא רעדט מען פון א אנדערע סיטואציע — ער האט אריינגעלייגט בשבת גופא, און ער וויל עס שנעל ארויסנעמען כדי נישט עובר צו זיין אויף איסור סקילה פון אפיה.

2. **שאלה פון מקלקל:** אפשר איז ער ממילא א מקלקל (ווייל אויב ער נעמט עס נישט ארויס, וועט עס פארברענט ווערן), און א מקלקל איז פטור? דער תירוץ: דאס איז נישט מקלקל, ווייל פאר א רגע ווערט עס יא אפגעבאקן פארדעם וואס עס ווערט פארברענט. אויסערדעם, מ'זעט אז חז"ל האבן מתיר געווען לרדותה קודם שתיאפה — דאס באווייזט אז עס איז דא א חשש פון חיוב מלאכה, נישט בלויז מקלקל.

הלכה ט' — תולדות מבשל

דער רמב"ם: „המתך אחד ממיני מתכות כל שהן, או הממם את המתכת עד שתעשה כחלת, הרי זה תולדת מבשל. וכן הממסס את הדונג או את החלב או את הזפת או את הכפר ואת הכופר ואת הגפרית, הרי זה תולדת מבשל. האופה כלי אדמה עד שיעשו חרס, חייב משום מבשל."

„כללו של דבר: בין שריפה גוף קשה באש עד שנעשה רך, או שריפה גוף רך עד שהוקשה — חייב משום מבשל."

פשט: תולדות מבשל כולל: (1) צולאזן מתכות (מעטאלן), (2) צולאזן שעווע, חלב, זפת, פך, כופר, גפרית, (3) באקן כלי אדמה ביז עס ווערט חרס. דער כלל: סיי מאכן א ווייכע זאך הארט דורך אש, סיי מאכן א הארטע זאך ווייך דורך אש — איז חייב משום מבשל.

חידושים:

1. **לשון "מתך" און "מתכות":** "המתך" (צולאזן) און "מתכות" (מעטאלן) קומען פון דעם זעלבן שורש — מתכות הייסט א זאך וואס קען צוגיין/צולאזט ווערן.

2. **פארוואס הייסט דאס תולדה און נישט אב:** דער עיקר פון מבשל איז ביי עסן (אופה/מבשל ווי עס שטייט אין די ל"ט מלאכות). ווען מ'טוט דאס זעלבע מיט נישט-עסן זאכן (מתכות, שעווע, כלי אדמה), איז עס א תולדה — ווייל עס איז דער זעלבער כח פון אש וואס טוישט די טעקסטור פון א זאך, אבער נישט ביי עסן.

גוזז — אב מלאכה (הלכה י' לערך)

הקדמה — סדר פון מלאכות

דא הייבט זיך אן א נייע סעריע מלאכות — פון כאפן א חיה (הצד צבי) ביז מאכן בגדים/ספר תורה. דער סדר איז: הצד (כאפן), שחיטה/הפשטה, גוזז (שערן), און דערנאך מאכן בגדים. גוזז קומט נאך הצד צבי, ווייל פאר מען קען שערן דארף מען ערשט כאפן די חיה. ביי שאף בלייבט די חיה לעבעדיג (מ'שערט נאר די וואל אפ), אבער ביי הויט דארף מען א טויטע חיה.

דער אב מלאכה

דער רמב"ם: „הגוזז את הצמר... אפילו מן השלח שלהם... חייב."

פשט: גוזז (שערן) איז אן אב מלאכה — אפשניידן וואל אדער האר פון א חיה (לעבעדיג אדער טויט), אדער אפילו פון אן אפגעשניטענע הויט.

חידוש — אפילו מן השלח: מ'איז חייב אפילו ווען מ'שניידט אפ האר פון אן אפגעשניטענע הויט (נישט נאר פון א לעבעדיגע אדער טויטע חיה ממש). אפטיילן די צמר פון דעם וואס איז אין די הויט איז אויך גוזז.

שיעור גוזז

דער רמב"ם: „כדי לטוות ממנו חוט שאורכו כרוחב הסיט כפול." „כדי למתוח מן בוהן של יד עד אצבע שלפניו כשפותח ביניהם כל כוחו, והוא קרוב לשני שלישי זרת."

פשט: דער שיעור פון גוזז איז גענוג וואל/האר כדי צו שפינען א פאדעם וואס איז אזוי לאנג ווי א דאפלטע סיט. א סיט איז דער אפשטאנד פון דעם גראבן פינגער (בוהן) ביז דעם צווייטן פינגער (אצבע) ווען מ'שפרייט זיי אויס מיט פולע כח. דאס איז בערך צוויי דריטל פון א זרת. א זרת איז דריי טפחים, אלזא א סיט איז בערך צוויי טפחים, און א דאפלטע סיט איז בערך פיר טפחים.

חידוש: דער שיעור איז באזירט אויף פראקטישע נוצבארקייט — וויניגער פון דעם איז נישט א חשוב'ע פאדעם און מ'קען גארנישט טון דערמיט.

תולדה פון גוזז — פעדערן פון א הון

דער רמב"ם: „התולש כנף מן העוף..."

פשט: ארויסרייסן א פעדער פון א פויגל איז א תולדה פון גוזז. א פעדער ביי א פויגל איז ווי שער ביי א חיה. דאס איז נישט דער אב מלאכה גופא ווייל א פעדער איז נישט האר — עס איז אן אנדערע מין זאך, אבער עס איז ענלעך צו גוזז, דעריבער איז עס א תולדה.

טוויה אויף א לעבעדיגע בהמה

דער רמב"ם: איינער וואס מאכט טוויה (שפינען) אויף דער פעל פון א בהמה בעת זי לעבט נאך — דאס איז נישט דער נארמאלער דרך.

פשט: מ'קען טון ארבעט אויף דער סחורה בעוד זי איז נאך מחובר צום בעל חי, אבער דאס איז נישט דרך מלאכה.

חידושים:

1. **בנות ישראל האבן ביים משכן געטון טוויה אויף די עזים בעוד זיי לעבן נאך** (כמבואר אין רש"י). דאס איז געווען א באזונדערע מעלה פון זייער חכמה.

2. **קשיא:** מ'לערנט דאך אלע מלאכות שבת פון מלאכת המשכן — אויב האט מען דארט אזוי געטון, וואלט דאס געדארפט זיין א מלאכה דאורייתא!

3. **רש"י'ס תירוץ:** נאר פאר א **מומחה** איז דאס דרכו — ביי אים איז עס נארמאל. פאר א פשוט'ער מענטש איז עס נישט דרכו. דער רמב"ם רעדט פון א פשוט'ער מענטש.

4. **תוספות חולק:** אפילו א מומחה — **בטלה דעתו**, עס איז נישט דער נארמאלער דרך בכלל.

5. **נאך א תירוץ:** ביי משכן איז נישט אלע טוויה געווען אזוי — עס איז געווען אנדערע וואס האבן געטון אויף א נארמאלע אופן. די עיקר מלאכה לערנט מען פון דער נארמאלער טוויה, נישט פון דעם באזונדערן אופן.

6. **[Digression: שאלה וועגן תלוש ולא מן המחובר]** אפשר איז דער ענין אז ווען מ'האט עס אראפגעשניטן, האט עס ערשט באקומען א נאמען כשרה סחורה.

תולדת גוזז — שניידן האר, נעגל, שנאָץ, בארד

דער רמב"ם: „הנוטל שערו או הנוטל ציפורניו, או הנוטל שפמו או זקנו — הרי זה תולדת גוזז וחייב."

פשט: שניידן האר, נעגל, שנאָץ אדער בארד איז א תולדה פון גוזז.

חידושים:

- **אינטערעסאנטער פונקט:** ביי גוזז צמר וויל מען דאס וואס מ'שניידט אראפ — מ'וויל די צמר. אבער ביי נוטל ציפורניו וויל מען עס **נישט** — מ'ווארפט עס אוועק! מ'שניידט עס אראפ ווייל מ'וויל עס **נישט** האבן. פונדעסטוועגן הייסט עס תולדת גוזז. דער סברא איז: ער וויל זיין שיין — דאס איז אויך א תכלית פון דער מלאכה.

בכלי vs. ביד — ביי האר און נעגל

דער רמב"ם: „והוא שנטלן בכלי. אבל אם נטלן בידו, בין לו בין לאחר — פטור."

פשט: חייב איז מען נאר ווען מ'שניידט מיט א כלי. מיט דער האנט (רייסן) איז מען פטור אבל אסור.

חידוש: ביד איז נישט דרכו — דעריבער איז מען נאר פטור (אבל אסור מדרבנן).

חותך יבלת (ווארצל)

דער רמב"ם: „החותך יבלת מגופו, בין ביד בין בכלי, בין לו בין לאחר — פטור."

פשט: שניידן א ווארצל פון גוף איז פטור אבל אסור — עס הייסט נישט גוזז.

חידושים:

1. **בית המקדש:** שבות (איסור דרבנן) איז מותר אין מקדש. דעריבער, א **כהן** וואס האט א יבלת וואס שטערט אים צו טון עבודה — **מעג מען עס אראפנעמען ביד, אבער נישט בכלי.** ביד איז נאך וויניגער ענלעך צו מלאכה.

2. **יבשה (טרוקענע יבלת):** ווען די יבלת איז שוין אויסגעטריקנט (ווי א טרוקענער בוים וואס שיקט נישט ארויס קיין יניקה) — דעמאלט איז אפילו **בכלי מותר** פאר אן עובד אין בית המקדש.

3. **פאר א רגיל'ער מענטש (נישט אין מקדש):** אפילו טרוקן איז אסור — מ'האט אסור געמאכט אלעס.

4. **[Digression: שאלה וועגן בלוט]** ווען מ'שניידט א יבלת קומט אפטמאל בלוט — איז דא אפשר אן איסור חבורה אויך? עס ווערט נישט אויסגעלייזט, נאר אנגערירט.

שיעור גוזז ביי האר

דער רמב"ם: „נוטל שערות בכלי — כמה יהא חייב? שתי שערות."

פשט: דער שיעור פאר חיוב ביי שניידן האר איז צוויי האר.

חידוש — לוקט לבנות מתוך שחורות: איינער וואס רייסט ארויס ווייסע האר פון צווישן שווארצע (ווייל ער וויל נישט אויסזען אלט) — **אפילו אחת חייב**, ווייל יעדע איינציגע האר איז חשוב פאר אים, יעדע איינע שטערט אים. דער רמב"ם האט דעם ענין פון לבנות מתוך שחורות אויך געברענגט ביי **לא תלבש** (מ'דערמאנט אז דער זוהר רעדט דערפון).

ציפורן שפרשו רובן / ציצין של עור

דער רמב"ם: א נעגל וואס רוב דערפון איז שוין אראפ, אדער שטיקלעך הויט (ציצין של עור) וואס רוב איז שוין אראפ:

- **פרשו כלפי מעלה ומצערות אותו** (עס קראצט זיך אן, שטערט) — **מותר ליטול בידו, אבל לא בכלי. ואם נטלו בכלי — פטור.**

- **אינו מצער אותו — אפילו בידו אסור.**

- **לא פרשו רובו** (רוב איז נאך נישט אראפ) — **אפילו מצער אותו, אסור ליטלו בידו. ואם נטלו בכלי — חייב.**

פשט: מ'דארף **צוויי תנאים** צוזאמען כדי עס זאל זיין מותר ביד: (1) פרשו רובו, (2) מצער אותו. ווען ביידע זענען דא — ביד מותר, בכלי פטור. ווען עס פעלט איינער — בכלי קען מען זיין אפילו חייב.

מלבן — אב מלאכה (הלכה ט' לערך)

דער רמב"ם: „המלבן את הצמר או את הפשתן או את השני וכן כל כיוצא בהן ממה שדרכו להתלבן, חייב. כמה שיעורו? כדי לטוות ממנו חוט אחד ארכו כמלא רוחב הסיט כפול."

פשט: די אב מלאכה פון מלבן איז רייניגן/וואשן צמר, פשתן, אדער שני (דריי מיני סחורות פון בהמות) אלס חלק פון הכנה פאר סחורה. די שיעור איז גענוג צמר צו מאכן איין חוט וואס איז כמלא רוחב הסיט כפול — דאפלט פון רוחב הסיט, וואס דער רמב"ם האט פריער מפרש געווען אלס ארבע טפחים.

חידושים:

- דער רמב"ם ברענגט דריי מיני סחורות — צמר, פשתן, שני — און דערנאך מרחיב מיט "וכן כל כיוצא בהן ממה שדרכו להתלבן," וואס מיינט אלע זאכן וואס אלס חלק פון הכנה פאר סחורה דארף מען זיי רייניגן.

- דער רמב"ם זאגט נישט דא אויסדריקלעך "ארבע טפחים" נאר נוצט דעם טערמין "כמלא רוחב הסיט כפול" — אבער עס קומט אויס די זעלבע שיעור.

תולדת מלבן — מכבס (הלכה י')

דער רמב"ם: „המכבס בגדים הרי זה תולדת המלבן וחייב. והסוחט את הבגד עד שיוציא המים שבו הרי זה מכבס וחייב, שהסחיטה מצורכי הכיבוס היא כמו שההגסה מצורך הבישול."

פשט: וואשן וועש (שוין פארטיגע בגדים) איז א תולדה פון מלבן. אויסקוועטשן וואסער פון א נאסן בגד איז אויך מכבס, ווייל סחיטה איז א חלק פון כיבוס, אזוי ווי הגסה (אומרירן) איז א חלק פון בישול.

חידושים:

1. **חילוק צווישן אב און תולדה:** מלבן (די אב) איז ווען מען רייניגט ראמאטעריאל (צמר/פשתן) אלס הכנה פאר סחורה; מכבס (די תולדה) איז ווען מען וואשט שוין פארטיגע בגדים — א שוין ענדיגע סחורה. ביידע זענען חייב.

2. **סחיטה אלס חלק פון כיבוס:** דער רמב"ם'ס ראיה פון הגסה איז זייער אינטערעסאנט — אזוי ווי הגסה איז נישט דאס אנצינדן פון פייער אדער דאס ארײנלייגן אין טאפ, נאר בלויז אומרירן, און דאך איז עס א חלק פון בישול, פונקט אזוי איז סחיטה (אויסקוועטשן) בלויז דער לעצטער סטעפ פון כיבוס, אבער עס איז חייב. א משל פון א וואשינג מאשין וואס האט פארשידענע סטעפס — ארײנלייגן וואסער, ארײנלייגן זייף, אויסקוועטשן — און סחיטה איז איינער פון די סטעפס.

3. **שאלה: סחיטה נישט לצורך כיבוס:** אויב איינער'ס בגד איז נאס געווארן (נישט דורך כיבוס) און ער קוועטשט עס אויס ווייל עס איז אים אומבאקוועם — איז דאס אויך סחיטה פון כיבוס? עס איז משמע פון דעם רמב"ם'ס לשון "שהסחיטה מצורכי הכיבוס" אז עס מוז האבן עפעס צו טון מיט רייניגן, נישט סתם אויסקוועטשן. אבער מ'דארף זען וואס איז ביי דרבנן. דער שמועס בלייבט נישט קלאר אויף דעם.

4. **חילוק צווישן סחיטת בגד און סחיטת פירות:** סחיטה פון א בגד (תולדת מלבן) איז נישט די זעלבע ווי סחיטה פון פירות (תולדת דש). ביי דש רעדט מען פון ארויסנעמען נאסעקייט ממקום גידולו — א נאסעקייט וואס איז באהאלטן אינעווייניג. ביידע הייסן "סוחט" אבער עס זענען צוויי פארשידענע מלאכות.

5. **סחיטה ביי שער און עור:** (פון רש"י) ביי שער איז שייך סחיטה ווייל כאטש יעדע שערה איז ווי א קליין שטיקל, ווייל עס איז א באנטש קליינע שטיקלעך, זענען דא קליינע פלעצער וואו וואסער קען זיך זעצן. אבער ביי עור איז עס "water resistant" — וואסער גייט ארויף אויפן עור אבער גייט נישט אריין, דערפאר "אין חייבין על סחיטתו." דער חילוק איז אז עור איז זייער condensed, אין קעגנזאץ צו צמר/בגד וואס האט שטעלעס וואו וואסער קען ארײנגיין. כיבוס ביי שער קען אפשר יא זיין אויב מ'טרעפט א וועג צו מאכן א בגד פון שער, אבער סחיטה איז נישט שייך.

מנפץ (הלכה י"א)

דער רמב"ם: „המנפץ את הצמר או את הפשתן או את שאר מיני קווצין, חייב. וכמה שיעורו? כדי לטוות ממנו חוט אחד ארכו ארבעה טפחים."

פשט: מנפץ מיינט אויסקלאפן/אויסקעמען צמר און פשתן אלס חלק פון אנגרייטן — מאכן גראדע, אויסצוטיילן. די שיעור איז גענוג פאר א חוט פון ארבעה טפחים.

חידושים:

1. **תולדת מנפץ — גידים:** מנפץ איז נישט נאר ביי צמר/פשתן. גידים (sinews) נוצט מען אויך צו מאכן זאכן (למשל ביי ספר תורה נייט מען מיט גידים). ווען איינער קעמט אויס גידים "עד שיעשה כצמר כדי לטוות אותן" — ביז עס

ווערט ווי צמר כדי צו קענען שפינען — איז דאס תולדת מנפץ וחייב.

2. דער רמב"ם האט נישט געהאט נאך דוגמאות פון מנפץ אויסער די תולדה מיט גידים. עס ווערט באמערקט אז אויסקעמען פיאות הייסט נישט מנפץ.

צובע (הלכה י"ב)

דער רמב"ם: „הצובע חוט שאורכו ארבעה טפחים, או צמר כדי לטוות ממנו חוט כזה, חייב. אינו חייב עד שיהיה צבע המתקיים. אבל צבע שאינו מתקיים כלל, כגון שהעביר סרקא או ששר על גבי ברזל או נחושת שצבעו — פטור, שהרי אינו מתקיים, וכל שאינה מלאכה מתקיימת בשבת פטור."

פשט: פארבן א חוט פון ארבעה טפחים (אדער גענוג צמר פאר אזא חוט) איז חייב, נאר מיט א פארב וואס איז מתקיים. א פארב וואס האלט זיך בכלל נישט (ווי פארבן ברזל/נחושת וואס זאפט נישט איין) איז פטור ווייל עס איז נישט א מלאכה המתקיימת.

חידושים:

1. **צבע שאינו מתקיים — פטור אבל אסור:** "פטור" מיינט פטור אבל אסור מדרבנן. א דיספאזעבל/אירעיסעבל מארקער וואלט געווען אין דער קאטעגאריע פון פטור אבל אסור.

2. **דער מעכאניזם פון "אינו מתקיים":** דער רמב"ם'ס דוגמא איז ברזל/נחושת — ער לייגט ארויף פארב אבער ס'בלייבט נישט ווייל דאס מעטאל זאפט נישט איין. "מעביר לשעתו" — עס דעקט צו פאר א מאמענט אבער פאלט באלד אראפ.

3. **תולדת צובע — מאכן פארב:** דער וואס מאכט די פארב אליין (נישט דער וואס פארבט דערמיט) איז א תולדה פון צובע. דוגמא: "שנתן קלקנתוס לתוך מי עפצא שנעשה הכל שחור" אדער "שנתן איסטיס לתוך מי כרכום שנעשה הכל ירוק." דאס מיינט מישן צוויי זאכן צוזאמען וואס מאכט א נייע פארב.

4. **שיעור פון תולדת צובע:** אויך ביי מאכן פארב איז די שיעור "כדי לצבוע חוט ארכו ארבעה טפחים" — גענוג פארב צו קענען פארבן א חוט פון ארבעה טפחים.

5. **כרכום:** עס ווערט אידענטיפיצירט אלס א ספייס (מעגלעך קורכמא/טורמעריק) וואס האט א זייער שטארקן ארענדזש קאליר.

טווה (הלכה י"ג)

דער רמב"ם: „הטווה [חוט] ארכו ארבעה טפחים מכל דבר הנתפס [בטוויה], חייב."

פשט: שפינען — נעמען לויזע שטיקלעך סחורה און מאכן א חוט — איז חייב ווען דער חוט איז ארבעה טפחים לאנג, פון וועלכע מאטעריאל עס זאל זיין.

חידושים:

1. **פארוואס שטייט נישט "רוחב שתי אצבעות"?** דער רמב"ם זאגט דא בלויז "ארבעה טפחים" און לאזט אויס דעם פריערדיגן לשון פון "כמלא רוחב הסיט כפול." אין די גמרא שטייט "כרוחב שתי אצבעות" און דער רמב"ם האט דאס פריער מפרש געווען. עס איז נישט קלאר פארוואס ער לאזט עס דא אויס.

2. **"מכל דבר הנתפס":** ביי טווה איז נישט דא דער חילוק וואס מ'האט ביי מלבן (וואו שער איז נישט שייך). ביי טווה איז יעדע זאך וואס מ'קען שפינען — צמר, פשתן, שער, און אפילו **נוצה** (פעדערן) — חייב. דאס איז א ברייטערע קאטעגאריע ווי מלבן.

3. **תולדה פון טווה: הרוצה לבד (פעלט מאכן).** לבד/פעלט איז א סחורה וואס איז נישט געשפונען אדער געוועבט, נאר צוזאמגעקוועטשטע שטיקלעך (קאנדענסט) — ווי די ליינינג אינעווייניג פון קאלדרע.

4. **שיעור ביי לבד: בעובי בינוני** — דער רמב"ם דארף ספעציפיצירן די דיקייט ווייל ביי לבד איז נישטא קיין עכטער חוט. מען רעכנט: ווען דאס מאטעריאל וואלט געווען א חוט, וואלט עס אויסגעקומען אן אורך פון ארבעה טפחים אין א מיטעלע דיקייט (נישט צו דין, נישט צו גראב).

5. **דער ראב"ד'ס השגה:** דער ראב"ד פארשטייט נישט פארוואס לבד איז א תולדה פון טווה. ער מיינט אז עס איז מער פאסיג אלס תולדת בונה (ווייל מען קאנדענסט/פרעסט צוזאמען). דער רמב"ם אבער קוקט אויף לבד אלס א גראבער חוט — א סחורה וואס ארבעט ענליך ווי שפינען.

מלאכת מיסך (הלכה י"ד לערך)

דער רמב"ם: „דרך האורגים שמותחין החוטין תחילה באורך היריעה וברוחבה, ושנים אוחזין זה מכאן וזה מכאן, ואחד שובט בשבט על החוטין ומסדרן זה בצד זה עד שיהיו כולן שתי ולא ערב."

פשט: דער פראצעס פון וועבן: ערשט ציט מען אויס אלע פעדעם אויף די לענג (שתי), צוויי מענטשן האלטן פון ביידע זייטן אז עס זאל זיין שטראף, און מען סדר'ט זיי גלייך. דאס הייסט **מיסך** — דאס אויסשטרעקן/צוגרייטן פון די שתי-פעדעם.

חידושים:

1. **וואס מיינט דאס ווארט "מיסך"?** עס ווערן פארגעלייגט עטליכע מעגליכקייטן: (1) מלשון **מוסך פתח** — אויסשטעלן/אויסשפרייטן; (2) מלשון **סוכה/סכך** — א דעקונג; (3) מלשון **מסך** = כיסוי. דער רמב"ם זאגט אז מסך איז א לשון הפסוק.

2. **פארבינדונג צו מסכתא:** א מסכתא גמרא איז אפשר באנומען פון דעם ווארט — אזוי ווי אן אויסגעשפרייטע יריעה.

3. **מיסך = שתי, אורג = ערב:** מיסך איז דאס אויסשטרעקן פון די שתי-פעדעם (לענג), און אורג איז דאס אריינלייגן פון די ערב-פעדעם (ברייט). מיסך איז א הכנה צום אורג — צוויי פארטס פון דעם זעלבן פראצעס.

4. **דער רמב"ם באהאנדלט מיסך און אורג צוזאמען** — וואס איז אינטערעסאנט, ווייל ער לייגט צוויי אבות מלאכות אין איין הלכה, ווייל זיי זענען בעיסיקלי טיילן פון דעם זעלבן פראצעס.

תולדה פון מיסך

דער רמב"ם: „והשווה את החוטין עד שיותקנו ויסודרו יפה — הרי זה תולדת מיסך."

פשט: דער וואס קלאפט/גלייכט אויס די שתי-פעדעם אז זיי זאלן זיין גראד און סדר'דיג (כדי מען זאל קענען אריינלייגן די ערב צווישן יעדע פאדעם) — איז א תולדה פון מיסך.

חידוש: אויב פעדעם ווערן פארקאנעקטעד/פארדרייט, קען מען נישט אריינלייגן די ערב, דערפאר איז דאס גלייכמאכן א חלק פון דער מלאכה.

מלאכת א��רג — שיעור

דער רמב"ם: „כדי לארוג שתי אצבעות חייב. וכן האורג שני חוטים ברוחב שתי אצבעות חייב, בין שאורג בתחילה בין שהיה מקצת ארוג והוסיף על אריג שיעור שני חוטים. ואם ארג חוט אחד והשלים בו הבגד, חייב."

פשט: דער שיעור פון אורג איז צוויי חוטים ברוחב פון צוויי אצבעות. דאס גילט סיי ביים אנהויב סיי אינדערמיטן. אבער ווען מען ענדיגט דעם בגד מיט דעם לעצטן חוט, איז מען חייב אפילו מיט איין חוט.

חידושים:

1. **שתי אצבעות** (א האלבע טפח) איז דער מינימום שיעור פון א שטיקל בגד וואס האט א באדייטונג — אנדערש ווי דער שיעור פון א חוט (פיר טפחים).

2. **חוט אחד בסוף:** ווען עס איז דער לעצטער חוט וואס פארענדיגט דעם בגד, איז מען חייב אפילו מיט איינס — ווייל דאס איז דער גמר מלאכה.

ארג בשפת היריעה

דער רמב"ם: „ארג בשפת היריעה שני חוטים ברוחב שלשה בתי נירין, חייב."

פשט: ווען מען וועבט ביים עק/ראנד פון דער יריעה, איז דער שיעור אנדערש — שני חוטים ברוחב שלשה בתי נירין.

חידוש: ביים ראנד פון דער יריעה דארף מען עקסטרא ארבעט צו פארענדיגן/באפעסטיגן. דער שיעור איז דא קלענער ווי צוויי אצבעות, ווייל דאס איז ענליך צו **לאורג צלצל קטן** — א קליינע באזונדערע בגד'ל (א גארטל אדער עפעס קליינס).

תולדות פון אורג/מיסך

חידושים:

1. דער רמב"ם ברענגט פארשידענע תולדות: **עושה נפה, כברה, סלה** — אלע סארטן זאכן וואס ארבעטן דורך פעדעם-שטרוקטור (שתי וערב).

2. **מיטה מחבלים** — א בעט וואס גייט מיט שטריק איז אויך א תולדה, ווייל מען לייגט אריין שטריק אין א פריימוואָרק, ענליך צו שתי וערב.

3. **[Digression: מאדערנע שאלה]** א בעט מיט ספרינגס — איז דאס ענליך צו מיטה מחבלים? דער ספרינג קומט שוין געמאכט, אבער דאס אריינלייגן פון צוויי ספרינגס אינאיינעם קען זיין ענליך. אויך א פענסטער-סקרין ווערט דערמאנט אלס א מעגליכע פאראלעל.

תולדה פון אורג — מדקדק / כולל נימין

פשט: דער מדקדק (חוטם) — מפריד בין בתי נירין, ער גרייט צו די פעדעם פאר'ן וועבן. אויך, הכולל עשר נימין — איינער וואס פלעכט נימין (שטיקלעך סחורה) — הרי זה תולדת אורג.

חידוש: דער מדקדק איז בערך די זעלבע ארבעט ווי ביי דער מסך (פריערדיגע שטופע), נאר ער טוט עס ביי דער נעקסטע שטופע פון וועבן. דער שיעור פון שירה (אויסלאזן פעדעם ביים ענדע) איז משייר כלים באורך שתי אצבעות — פארבונדן מיט ספעציפישע כלים (קליינע בגדים).

מלאכת הבוצע

דער רמב"ם: „הבוצע שני חוטים חייב. בוצע הוא המפריד את הארוג — ער נעמט אויסאנאנד דאס וואס איז שוין געוועבט. מי שרוצה לפרק ערב מן השתי או שתי מעל הערב, הרי זה בוצע וחייב. והוא שלא יקלקל אלא שיצטרך לתקן. והוא שיצטרך לאותן החוטין לארוג מהן בגדים קלים ביותר."

פשט: בוצע איז דער פארקערטער פון אורג — אזוי ווי סותר איז דער פארקערטער פון בונה. אורג מיינט פלעכטן/וועבן, בוצע מיינט צונעמען דאס וואס מ'האט שוין געפלאכטן. דער שיעור איז שני חוטים. דער חיוב איז נאר ווען ער טוט עס על מנת לתקן — נישט ווען ער איז סתם מקלקל.

חידושים:

1. **בוצע ווי בוצע את הפת:** דער וואָרט בוצע ווערט פארגליכן צו ברויט ברעכן — מ'צונעמט, מ'רייסט אויסאנאנד.

2. **נאר על מנת לתקן:** דער רמב"ם באטאנט אז דער חיוב איז נאר ווען ער איז נישט מקלקל די בגד, נאר ער טוט עס כדי צו פיקסן. למשל, ווען די שתי איז נישט גוט אויסגעקומען, דארף מען צונעמען די פעדעם פאר מ'לייגט דעם ערב. ס'איז נישט דווקא אן אלטע בגד — ס'קען זיין אינמיטן פון מאכן א נייע בגד.

3. **מאחה — צוריק צוזאמשטעלן:** מאחה מיינט מ'שטעלט צוריק צוזאם — ווי ברידער (אח = ברודער). דער פראצעס איז: מ'האט צוויי שטיקער וואס פאסן נישט, מ'צוריסט (בוצע) פון ביידע זייטן, און דערנאך וועבט מען זיי צוריק צוזאמען. ווען ער מאכט זיי צוזאמען — דאס איז בוצע על

מנת לתקן. ווען ער נעמט עס סתם אויסאנאנד — איז ער נאר עובר אויף בוצע (אן דעם תיקון אספעקט).

4. **סותר את הכלי על מנת לתקנו — תולדה פון בוצע.**

קליעה — תולדה פון אורג

חידוש — חילוק צווישן קליעה און אריגה: אריגה איז מיט שתי וערב (וואָרפּ און וועפט), קליעה איז אן שתי וערב — ס'איז געפלאכטן אזוי ווי א צאפּ (פדל"ך). ס'איז בערך די זעלבע איידיע אבער אן דעם שתי-וערב סטרוקטור.

פוצע — תולדה פון בוצע

פוצע (אויפמאכן א פלעכטונג) איז א תולדה פון בוצע, מיט דעם זעלבן שיעור — שני חוטין.

עד כאן פרק ט'.

תמלול מלא

רמב"ם הלכות שבת פרק ט' — אופה, מבשל, ומחמם מים

הקדמה — מבנה הפרקים בהלכות שבת

Speaker 1: היינט איז לערנען רמב"ם, ספר זמנים, הלכות שבת, פרק ט'.

דער רמב"ם האלט אינמיטן איבערגיין בקיצור אלע ל"ט מלאכות. אין פרק ח' האט ער אונז אויסגערעכנט... ס'הייסט, די ערשטע פאר פרקים איז געווען כלליות'דיגע זאכן, אזוי ווי כללי המלאכות, כללי עונשים אויף די מלאכות, כללים וואס מ'מעג טון ערב שבת, וואס מ'מעג טון פאר א חולה. אין פרק ח' האט ער אנגעהויבן דורכגיין שנעל די ל"ט מלאכות. וואס איך זאג שנעל, איך מיין אבער ער געבט נישט קיין פרק פאר יעדע איינס פון די מלאכות. ער גייט איבער יעדע מלאכה, די בעיסיק וואס די מלאכה איז, וואס די תולדות איז, און וואס די שיעור איז.

און מ'האט שוין דורכגעגאנגען די ערשטע צען מלאכות פון ברויט, פון מאכן וואס ווערט גערופן "סדר הפת". פון זריעה, פון איינפלאנצן, האט מען געלערנט אלע מיני מלאכות, אבות מלאכות און תולדות פון זריעה, חורש, קוצר, מעמר, וכו', און יעצט האלטן מיר ביי די לעצטע פון די מלאכות פון פת, אופה.

דיסקוסיע: פארוואס האט דער רמב"ם געטיילט אופה אין א נייעם פרק?

Speaker 1: פארוואס טאקע נישט האט דער רמב"ם נישט געענדיגט ביז נאך וואס ס'איז שוין דא א געבאקענע ברויט אין די פאריגע פרק? ס'קען זיין אז ער האט נישט געוואלט אז די פרקים זאלן ווערן צו לאנג, איך ווייס נישט.

לכאורה, לכאורה אופה האט מער פרטים. וועלכע פרק איז נישט אזוי לאנג? אלעס צוזאמען, דער פרק איז צוואנציג. יא. אופה לכאורה איז אביסל לענגער. ס'זעט אויס אז דער רמב"ם האט נישט מקפיד געווען אז ס'זאל זיין עפעס א... דער רמב"ם האט נישט געברענגט די ווארט "סדר הפת", ער געבט נאר די ליסט. יא. ער האט געטרייט צו זאגן עפעס א פשט, דער רב רבינוביץ, אבער ס'איז נישט געווען זייער קאנווינסינג אין די פריערדיגע פרק. ער האט געוואלט זאגן אז אופה איז עפעס אנדערש פון אלע אנדערע. קען זיין פשוט אז ס'איז לענגער, ס'איז דא מער דיטעילס.

הלכה א' — אופה כגרוגרת חייב

דער רמב"ם'ס לשון

Speaker 1: שוין. זאגט דער רמב"ם אזוי, ער הייבט אן מיט די עיקר זאך: **"האופה כגרוגרת"** - די שיעור גרוגרת. אזוויי אסאך מלאכות שבת האבן מיר געשמועסט, די שיעור איז כגרוגרת, וואס איז חייב. כמעט אלע גרוגרת איז די מינימום פון עסן. א זאך וואס מ'גרייט אן עסן, גרוגרת איז א שיעור עסן וואס אנפילט א האלבע באק. ווען א מענטש נעמט א שיעור... דער מינימום וואס מ'דארף נעמען איז א גרוגרת.

דיסקוסיע: פארוואס גרוגרת און נישט כזית?

Speaker 2: יא, ס'איז דאך לענין שיעור וויפיל מ'עסט לגבי יום כיפור.

Speaker 1: רייט, באט ס'איז אנדערש פון למשל אלע שיעורי אכילה וואס ס'איז דא א מצוה צו עסן איז אלעמאל די שיעור א כזית. א גרוגרת האט דער רמב"ם געזאגט איז נישט די זעלבע ווי א כזית, ס'איז אביסל מער ווי א כזית.

Speaker 2: רייט.

Speaker 1: דו געדענקסט?

Speaker 2: איך געדענק נישט.

Speaker 1: וואס איז טאקע די פשט? פארוואס זענען זיי געגאנגען פון די געווענליכע שיעור וואס איז כזית?

Speaker 2: איך מיין אז די זאכן זענען הלכה למשה מסיני, און מ'לערנט עס ארויס פון דארטן.

Speaker 1: גרוגרת לענין שבת? איך ווייס נישט.

Speaker 2: הלכה למשה מסיני פון וואס מ'לערנט ארויס פון יענע פסוק פון פרשת בחקותי אז ס'איז לענין שיעורים.

Speaker 1: יא, אבער איך געדענק נישט אויף דעם, אפשר.

Speaker 2: שיין.

Speaker 1: אממ... שוין. איך מיין אז... ס'קען זיין אז ס'איז אן אנדערע וועג. ווען ס'איז דא אן ענין אז מ'דארף עפעס עסן, די מינימום פון עסן איז אן אכילה, אבער ס'הייסט נאכנישט קיין חשוב'ע שיעור. ס'איז נישט די זעלבע זאך. איי דאונט נאו, דאס מאכט נישט קיין סענס וואס איך זאג.

Speaker 2: פארוואס איז עס נישט וועגן חשוב? מ'זעט דא גאנץ מינימאלע שיעורים.

Speaker 1: איך מיין אז ס'דארף זיין חשוב פאר די זאך, למשל צו מקיים זיין. ס'איז עפעס אנדערש. איך פיל אז ס'איז אנדערש, איך ווייס נישט וויאזוי צו זאגן.

Speaker 2: ס'דארף עפעס עסן, די מינימום פון עסן הייסט א כזית. ס'איז נישט פשט אז מ'דארף עפעס עסן, רייט? ס'באקט דיך יעצט. ס'איז נישט א מצוה פון עסן אדער אן איסור פון עסן אז מ'זאל זאגן אז ס'איז א כזית. ס'שטייט דאך אז ס'איז עפעס אנדערש.

פונקטליך, פארוואס איז עס אנדערש? פארוואס ווערט עס א גרוגרת דוקא?

Speaker 1: דער רמב"ם האט געזאגט וויפיל א גרוגרת איז ווערסעס א זית?

Speaker 2: ער האט געזאגט פריער, יא, אין די פריערדיגע פרק. ניין, ער האט געזאגט וואס איז א כביצה. אויב מיר זאלן האבן א פשוט'ן כלל אז א כזית איז א האלבע ביצה אדער א דריטל, ווי די חשבון וואס דער רמב"ם האלט פון דעם.

Speaker 1: קען זיין אז א גרוגרת איז לאו דוקא גרעסער ווי א זית?

Speaker 2: גרוגרת אחד משלשה בביצה.

Speaker 1: אזוי זאגט ער אין די פריערדיגע פרק. דער ראב"ד זאגט אז ס'איז נאר בערך.

Speaker 2: און א זית איז איינס פון וויפיל? וויפיל זיתים איז א ביצה? ס'שטייט נישט דא. דער רמב"ם האט געזאגט אז אויך, דו געדענקסט וויאזוי כזית האט ער געזאגט דא? אדער... נישט לאנג צוריק האבן מיר עס געלערנט אין רמב"ם, וואס איז דער טייטש א כזית, אמת? ער האט געזאגט כזית... אפשר בין איך ראנג, אפשר אויף כביצה. כביצה האט ער געזאגט ביי עיבורינס, ווען מיר האבן דעמאלטס געלערנט. רייט, אבער אויף כזית איז ער נישט מסביר געווען? איך געדענק נישט ער זאל זיין מסביר געווען. סאו איי דאונט נאו. שוין.

מבשל, מחמם מים, ומבשל סממנים — מעין אופה

Speaker 1: לאמיר גיין ווייטער. האופה כגרוגרת חייב. איינער וואס באקט א שיעור כגרוגרת איז חייב. יעצט זאגט דער רמב"ם, די נעקסטע שטיקל זאגט דער רמב"ם אזוי, אז אופה, די מלאכה ווערט גערופן אופה, אבער ס'איז נישט פשט אז אלע אנדערע מיני וועגן פון קאכן אדער באקן וואס זענען נישט אופה איז א תולדה, נאר ס'איז מעין אותו ענין, און ס'איז אויך די זעלבע אב מלאכה. די לשון רופט מען אופה.

דא איז זייער קלאר וואס איז די חילוק צווישן מעין און תולדה. ווייל קאכן וואסער איז די זעלבע זאך ווי באקן ברויט, ס'איז נאר ס'האט נאר אן אנדערע נאמען. און ברויט רופט מען עס באקן. ס'איז אן אנדערע פעולה.

Speaker 2: יא, איך מיין אז מיר האבן געהאט אויך אן ענליכע זאך, אז למשל, אזוי האב איך געזען, זורע איז רובע ונוטע אילן, ס'איז די זעלבע זאך, ס'האט אן אנדערע נאמען. ס'איז אזוי אז איינער זאל נישט מיינען אז די אב מלאכה איז די נאמען זייער שטארק דווקא זריעה, דווקא אופה, ניין. זריעה מיינט יעדער מין וועג וויאזוי מ'מאכט אז עפעס זאל וואקסן. די זעלבע זאך אופה מיינט יעדער מין וועג וויאזוי מ'מאכט א רויע זאך זאל ווערן געקאכט.

Speaker 1: איז ער מסביר, אופה איז א פת, אופה מיינט געווענליך באקן ברויט, אבער די זעלבע זאך איז אויב מ'ווארפט אריין א מאכל, מ'קאכט א נאסע מאכל, קאכט מען, אוסם סמנין, אויב סממנים דארף מען קאכן, ספייסעס, אדער המחמם את המים, איינער ווארימט אן וואסער, הכל מעין אכילה הוא, ס'איז מעין אותו דבר, און אלע עובר'ס בין אופה.

שיעורים — מחמם מים ומבשל סממנים

Speaker 1: אבער שיעורים איז יא יוניק, יעדער מין באקן דארף מען קוקן וואס איז די שיעור ביי יענץ. ביי ברויט האבן מיר געשמועסט, וויפיל ברויט הייסט א נארמאלע חשוב'ע? א שטיקל ברויט וואס איז גרויס ווי א גרוגרת.

וואס טוט זיך וואסער? וואס טוט זיך וואשן? מים וואס מ'איז מחמם, איז די שיעור **המחמם את המים כדי לרחוץ בהם אבר קטן**. עס נעצט אויס אז מחמם מים קוקט מען מער אן עפעס פאר צו וואשן ווי צו טרינקען. ער זאגט נישט א קליינע קאפ פון ווארעמע וואסער.

וויפיל? גענוג חשוב צו אפוואשן א קליינע אבר פון א מענטש.

והשיעור במבשל סממנים, אנדערש ווי מבשל מאכלים איז דאך כגרוגרת. ער זאגט טאקע נישט מבשל מאכלים, אויף א סתם אופן מבשל מאכלים איז כגרוגרת. מבשל סממנים איז וויניגער ווי גרוגרת, ווייל ספייסעס מאכט זיך א מענטש זאל קאכן א טראפעלע, ווייל ספייסעס איז גענוג א קליין טראפעלע פאר א גאנצע טאפ זופ, סאו ספייסעס איז אסאך וויניגער.

דיסקוסיע: וואס מיינט סממנים?

Speaker 1: סממנים איז טייטש פעינט, זאכן וואס מ'נוצט צו פעינטן, אזוי זאגן אלע מפרשים מסתמא דא. אזויווי מ'לערנט ביי די קטורת. ניין, סממנים איז... אהא. ס'שטייט יוסף'ס סממנים. יא, ס'שטייט ביי רפואה, אבער דא רעדט זיך... דער רמב"ם זאגט אז די שיעור איז **כדי לצבוע בגד קטן**. קען זיין דער רמב"ם מיינט א געביידע, אדער סממנים פון... זאל דער רמב"ם... זאלן זיי מיר זאגן אז מ'קאכט עפעס וואס איז נישט פאר עסן, אדער פאר רפואה, אדער פאר... הייסט אז מ'קאכט פאר רפואה, מ'איז טוחן פאר רפואה. סממנים בד"כ מיינט מ'קאכט פאר... נו? פעינט. צו צובע זיין. אכטונג, ס'איז דאך דא רופט מען נאך סממנים.

Speaker 2: אקעי, על כל פנים, ווען מ'קאכט סממנים איז געווענליך... מ'עסט נישט די סממנים אזויווי ס'איז, אדער מ'נוצט עס נישט אזויווי ס'איז, מ'נוצט עס פאר עפעס, צו אנגרייטן פעינט, אדער צו אנגרייטן א מאכל, איז די שיעור וויניגער, **כדי שיהא ראוי לדבר שמבשלים לו**. וויפיל, לאמיר זאגן, איך גיי צוריק צו מיין, לאמיר זאגן אז סממנים מיינט ספייסעס, וויפיל פעפער דארף מען פאר צו ספייסן א זופ? מ'דארף גאנץ וויניג, אבער דאס איז גענוג חשוב פאר די ענין, ווייל סממנים איז א קליין ביסל דערפון איז חשוב. אדער לגבי פעינט, א קליין ביסל פון א שארפע פעינט איז חשוב. קען זיין מער, איך ווייס נישט, מ'דארף וויסן וואס די שיעור איז, איך ווייס נישט, ס'שטייט נישט דא ליגן די... איך מיין די ווארט איז וויניגער, אסאך וויניגער ווי גרוגרת. דו דארפסט נישט א גרוגרת פעפער, דו דארפסט א טראפ פעפער צו ספייסן א גרוגרת. קען אויך זיין אז גרוגרת איז נישט קיין... ס'איז נישט קיין חילוק, ס'האט נישט מיט די שיעור כגרוגרת. די שיעור האט נאר צו טון מיט פארוואס מ'מאכט עס, רייט? יא.

הלכה ב' — הנותן ביצה בצד מיחם

דער רמב"ם'ס לשון

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם ווייטער, וואס טוט זיך... די נעקסטע הלכה, הלכה ב', זאגט דער רמב"ם, וואס טוט זיך ווען געווענליך קאכן אדער באקן פארשטייט מען אז מ'לייגט עפעס אויף די פייער אדער מ'לייגט עפעס אין די אויוון. אבער וואס טוט זיך ווען מ'מאכט אויף אן אנדערע אופן אז ס'זאל ווערן שטארק הייס?

הנותן ביצה בצד מיחם, א ביצה האבן מיר שוין געלערנט קאכט זיך שנעל. אויב איינער לייגט א ביצה **בצד המיחם**, לעבן א מיחם, א כלי מיט וואס מ'הייצט אן הייס וואסער, ער טוט עס **בשביל שתתגלגל**, אז די איי זאל ווערן אביסל געקאכט, דאס וואס מ'רופט א לויזע איי, וואס ווערט... די סימן וויאזוי מ'ווייסט אז די איי איז שוין אביסל געקאכט איז אז ס'דרייט זיך א סארט וועג אנדערש ווי א רויע איי וואס דרייט זיך נישט, וועגן דעם רופט מען עס נתגלגל. ס'האט נישט קיין שייכות צו קאכן אז ס'זאל ווערן אינגאנצן הארט און אלעס. מ'האט סתם נישט גענוג א מיחם, בצד המיחם, אבער בצד המיחם איז גענוג אז ס'זאל מאכן די איי אביסל געקאכט **בשביל שתתגלגל. ונתגלגלה, חייב**.

דיסקוסיע: וואס מיינט "בשביל שתתגלגל ונתגלגלה"?

Speaker 1: ער זאגט דא, די ווארט איז ווען ער האט עס געלייגט פאר דעם. אויב האט ער עס געלייגט ווייל ער וויל ס'זאל ווערן אינגאנצן געקאכט, און ס'איז נאר געווארן נתגלגל, האט ער נאכנישט געענדיגט די מלאכה וואס ער האט געוואלט. יא? ווייל ער זאגט דא "בשביל שתתגלגל ונתגלגלה". אויב ער האט עס נישט געלייגט בשביל שתתגלגל, איז נישט אנגעשען זיין כוונה. אויב א מענטש האט געוואלט אז די איי זאל ווערן אינגאנצן געקאכט און ס'איז נאר געווארן נתגלגל... ס'ארבעט אבער נישט אזוי. מיר האבן דאך געלערנט בפירוש, מיין איך אין א פריערדיגע פרק, וועגן אויב איינער איז מכוון פאר צוויי שיעורים און ס'ווערט א קלענערע שיעור, איז ער נאך אלץ חייב. סאו וואס איז די טייטש "בשביל שתתגלגל ונתגלגלה"? איך ווייס נישט, אפשר איז עס פראקטיש. אז דאס איז פארוואס נתגלגל מוז זיין, עפעס א בישול מוז געשען. אבער... אבער... בשביל שתתגלגל איז אויב ווען ער האט עס געלייגט אז ס'זאל נאר געקאכט ווערן נתגלגל.

אדער אפשר וויל ער זאגן אז ווען ער האט עס געלייגט אז ס'זאל ווערן נאר געקאכט בשביל שתתגלגל, גלגול החיים, אבער ער וואלט עס געלייגט אז ס'זאל ווערן מער געקאכט ווי דעם, וואלט ער נתגלגל געווארן נישט זיין

אנגענומען. דאס קען זיכער נישט זיין ריכטיג. ס'קען זיין פארקערט, אפילו נאר...

הלכה א' (המשך): בישול בתולדות האור, תולדות חמה, וחמי טבריא

בישול בתולדות האור — "המבשל בתולדת האור כמבשל באור עצמו"

Speaker 1:

אויב א מענטש האט געוואלט אז די איי זאל ווערן אינגאנצן געקאכט, און ס'איז נאר געווארן נתגלגל, ס'ארבעט אבער נישט אזוי. מיר האבן עס געלערנט בפרוש, מיין איך, אין א פריערדיגע פרק, וועגן אויב איינער איז מכוון פאר צוויי שיעורים און ס'ווערט א קלענערע שיעור, איז ער נאך אלץ חייב.

סא וואס איז דער טייטש "בישל שיעור שתתגלגל"? איך ווייס שוין, אפשר איז עס פראקטיש. דאס איז פארוואס נתגלגל מוז זיין, עפעס א בישול מוז געשען. אבער... אבער... "בישל שיעור שתתגלגל" איז לאפוקי וואס? נאר וואס דען? אז ס'זאל ווערן אפגעקאכט? ווי... ווי... סא דו מוזט האבן ווערט נישט געקאכט? ווי... ווען ער לייגט עס אז ס'זאל ווערן נאר געקאכט נישט נתגלגל, ווען ס'איז נתגלגל איז ער חייב. אבער אויב וואלט ער עס געלייגט פאר א... אז ס'זאל ווערן מער געקאכט ווי דעם, און נתגלגל וואלט נישט געווען גענוג, דאס קען זיכער נישט זיין ריכטיג. ס'קען זיין פארקערט, אפילו נאר נתגלגל איז שוין... מ'קען זאגן אזוי, לאמיר פארשטיין די הלכה.

דער חידוש פון די הלכה

די שאלה איז, וואס איז די חידוש פון די הלכה? די הלכה, די חידוש איז אז נישט נאר אין די פייער, נאר די זייט פון די פייער, וואס מ'רופט תולדות האור, איז מען אויך חייב. אבער ס'קען אויך זיין אז ס'שטייט נאך א חידוש, אז ס'איז דא ווי א שיעור. וואס איז די שיעור? דער רמב"ם אליין זאגט ווי ער קאכט עס אין אזא... סא א ביצה, אפילו נתגלגל, הייסט אויך געקאכט. אפשר דאס איז נאך א חידוש וואס שטייט אין די הלכה.

אפשר איז עס סתם פראקטיש, אז ס'ווערט נישט געקאכט בצד החמה, ווייסטו, מלאכת מחשבת. און די לשון איז מיר עפעס א ביסל אינטערעסאנט.

דער רמב"ם'ס לשון: "המבשל בתולדת האור כמבשל באור עצמו"

אקעי. זאגט ער, פארוואס איז מען חייב אין אזא פאל? ער האט עס דאך נישט געלייגט אויף די פייער, ער האט עס נאר בסך הכל געקאכט דורך א זאך וואס איז הייס דורך די פייער. די ענטפער איז, **"המבשל בתולדת האור כמבשל באור עצמו"**. ווען איינער קאכט אין די תולדת האור, דאס הייסט די היץ וואס איז לעבן די טאפ, איז דאך שוין א סעקאנד-הענד, ס'איז שוין נישט די היץ פון די פייער. די פייער הייצט אן די טאפ, דער טאפ הייצט אן די ביצה. אבער להלכה איז דאך נישט קיין חילוק צווישן קאכן אויפן פייער אדער נישט קאכן אויפן פייער.

הדחה בחמין — מליח ישן, כוליס האיספנין, דג דק ורך

פאר די זעלבע סיבה זאגט ער נאך אן ענליכע הלכה, וכן, געוועגליך אויפוואשן עפעס מיט הייס וואסער קאכט נאך נישט, אבער א זאך וואס ווערט שנעל געקאכט, זאגט ער אזוי, **המדיח בחמין**, ווען איינער וואשט אפ, ער שווענקט אפ מיט הייס וואסער, **מליח ישן**, א זאך, למשל א פישל, איך ווייס נישט, א פישל אדער עפעס א זאך וואס מ'האט שוין געמאכט אז ס'זאל ווערן געקאכט דורך זאלצן, ס'איז שוין ראוי לאכילה דורך זאלצן, אבער מ'וויל עס יעצט אויפרישן, זאגט ער אז מ'נעמט א שטיקל פיש, מ'זאלצט עס אז ס'זאל זיך האלטן לאנג, און נאכדעם גיבט מען עס א וואש אפ מיט הייס וואסער אז ס'זאל באקומען אביסל א... ווערן אביסל אויפגעפרישט, ווערן אביסל געקאכט.

או כוליס האיספנין, אדער מ'קאכט אפ עפעס א סארט ספייס, וואס הייסט כוליס האיספנין? ער זאגט דאך אז ס'איז א פיש. נאך עפעס א פיש. נאך א הערינג אזא. נאך עפעס א פיש וואס קאכט זיך שנעל, **ודג דק ורך ביותר**, דאס איז א דינע, ווייכע פיש, וואס איז א הערינג, איך ווייס נישט. דער פוינט איז אז ס'ווערט געקאכט. וואס? דער פוינט פון דעם דק ורך מיינט צו זאגן אז ממילא איז עס גרינג צו קאכן. ווייל ס'קאכט זיך גרינג, ווערט עס מיט אביסל

חמין, א געווענליכע זאך מיט די לייכטסטע חמין ווערט נאך נישט געקאכט. אבער די זאך איז חייב, ווייל די זאך הייסט דאס איז געקאכט שוין. **די חסרון חמין זהו גמר בישולו**, דאס גיסן אויף דעם הייס וואסער, דאס איז די בישול.

דער יסוד: שיעור בישול איז נישט איין כלליות פאר אלעם

ס'איז דאך בישול קוקט מען נישט אייביג ווי סאך, כלליות, ס'זאל זיין איין שיעור פאר אלעם, נאר יעדע מאכל האט מען געקוקט אויף יעדע מאכל וואס ס'דארף ווערן אזאך בישול. א חילוק ווען מ'זאל זאגן, גיסן הייס וואסער אויף א מאכל איז נאך נישט גענוג, אבער פאר דעם מאכל איז עס גענוג, הייסט דאס בישול פאר די זאך, **וכן כל כיוצא בו.**

דיסקוסיע: כלי שני אדער כלי ראשון?

Speaker 2:

סאו די חמין הייסט אז אפילו כלי שני אדער עפעס אזוי?

Speaker 1:

ס'איז דאך אן ענדלאזע שאלה, ס'איז נישט קיין חילוק צו ס'איז א כלי ראשון אדער... די אחרונים ברענגען, זיי ווייסן נישט קלאר ווען ס'איז סטאפט, וואס איז עפעס וואס ווערט גרייט פון קאלטע וואסער איז נישט געקאכט, עפעס ווארעם דארף עס זיין, רייט? ס'איז נישט קלאר.

אנאליז: תולדות אור און תולדות חמה — וואס איז דער גרעסערע חידוש?

על כל פנים, סאו דא זעסטו אויך אז דאס איז ענליך צו די ביצה. ער זאגט אזוי, זעט אויס אז תולדות אור איז אויך, אבער תולדות חמה איז אויך דער צווייטער חידוש. דאס איז א גרעסערע חידוש. דאס איז זאכן וואס איז גרינגער. אויב א זאך, קענסט זאגן פארקערט, א זאך וואס ווערט נישט געקאכט בתולדות אור קיינמאל, עס דארף א גאנצע פייער, איז נישט עובר סתם אזוי, ווייל ס'ווערט נישט גארנישט. ס'איז דעם...

אדרבה, דער חידוש איז דאך אז תולדות אור איז א גרעסערע חידוש. דו קענסט זאגן אז ס'איז מער ווי תולדות אור, ס'איז אן אייניקל פון די אור, יא? ווייל דאס איז אויף די פייער און דאס טאטשט די זאך וואס איז אויפן פייער. דאס איז שוין נאכן אראפנעמען פון די פייער, דו גיסט די הייס וואסער.

דא איז דער צווייטער נקודה, אז ס'איז נישט פולקאם, איך ווייס נישט וויאזוי איך רוף עס, ס'איז אפילו נישט קיין קאכן, ס'איז נישט געווארן הארט, ס'איז א הדחה בחמין, זיגמאר בישול, ס'איז א קליינע פעולה, אבער דאס רופט זיך דער גמר בישול פון די סארט מאכל, עס קומט אזוי.

דיסקוסיע: "דבר שאין בו ממש"

אבער דבר שאין בו ממש, ווען מ'וועט זען מפרשים זאגן אז דער רמב"ם מיינט צו זאגן אז יעדע זאך וואס איז מוסיף הבל, אויב לייגט מען אריין א זאך וואס קאכט זיך שנעל, איז עס א דבר שאין בו ממש. איך ווייס נישט, ווייל די אלע זאכן וואס מ'האט אויסגערעכנט האט עפעס צו טון מיט פייער. דבר שאין בו ממש וואס האט בכלל נישט פייער, איז וועט מען זאגן אפשר אז מ'וועט טרעפן אנדערע וועגן צו קאכן.

Speaker 2:

ניין, דבר שאין בו ממש מיינט אז ס'איז געווען אויף די פייער.

Speaker 1:

ניין, נישט אויף די פייער, ס'איז א סארט חמין.

Speaker 2:

ניין, תולדות, נישט די פייער, ס'איז זיך אנגעווארעמט פון א פייער, און מ'לייגט אויף דעם.

Speaker 1:

שוין, יעצט אונז האבן געלערנט אז תולדות חמה איז... קיצור, אונז האבן דא געזען אזוי, אז קאכן מיינט דווקא קאכן מיט הייס, מיט היץ, מיט היץ פון פייער. ס'איז אן אינטערעסאנטע זאך, ווייל מ'קען זאגן אז פייער איז א מלאכה פון מבער, קאכן איז וויאזוי ס'ארבעט. אבער ס'זעט נישט אויס אזוי,

ס'זעט אויס אז קאכן וואס חז"ל רעדן איז קאכן מיט די כח פון היץ. אויב איינער קאכט מיט קעמיקאלס אדער מיט מייקראוועיוו, דארף מען וויסן.

בישול בתולדות חמה — "המפקע ביצה בבגד חם או בחול שהוחם מחמת השמש"

אבער די נעקסטע הלכה גייט זיין, וואס טוט זיך אויב איינער קאכט נישט מיט היץ פון פייער, נאר מיט היץ פון די זון. ער זאגט אזוי, **המפקע ביצה**, אויב איינער קלאפט אויף אן איי. מפקע מיינט ער נעמט ארויס, ער נעמט ארויס די איי פון די גיעט ווי ס'איז באהאלטן אין די שאלעכץ. ער קלאפט עס אויף **אויף א בגד חם**, אויף א בגד וואס איז הייס, **או בחול שהוחם**, אדער אויף די הייסע זאמד, **שהוחם מחמת השמש**, וואס איז הייס פון באקן אויף די זון. אבער בשעת נסיעה, אפילו ס'ווערט געבראטן אויף די וועג, די היץ פון די באגט חם אדער די חול ברותח, איז דער רמב"ם פוטר.

דער חילוק צווישן תולדות האור און תולדות חמה

פארוואס? לויט די פריערדיגע חשבון וואלט ער דאך געדארפט זיין חייב, ווייל ס'איז ממילא נישט ממש אויף די פייער. זאגט ער, אבער די פריערדיגע הלכה איז געווען, האט מען עס כאטשיג געקאכט תולדות אור, אין עפעס וואס איז געווארן הייס פון די זון, איך מיין, אנטשולדיגט, פון די פייער. אבער דאס איז געווארן הייס דורך די זון, תולדות חמה, אייניקלעך פון תולדות האש. דאס וואס ווערט הייס דורך די זון הייסט נישט תולדות האש, ער רופט עס נישט, ער קוקט עס נישט אן אזוי ווי ס'איז געקאכט אין פייער.

ממילא איז עס פטור, מ'איז נישט עובר מדאורייתא. אבער **גזרו עלייהו**, די חכמים האבן יא גוזר געווען מיט א תולדות האור, אזויווי מ'האט גוזר געווען אויף תולדות חמה, האט מען אויך גוזר געווען אויף תולדות אור.

דיסקוסיע: וואס טוט זיך מיט חמה עצמה?

דער רמב"ם האט אונז נאכנישט געזאגט וואס טוט זיך ווען ער קאכט נישט אין תולדות שמש נאר אין די שמש אליין. די זון באקט זייער שטארק, און ער לייגט עס אונטער די זון. איז דאס הייסט אז ס'איז אן הרבר, ווייל ס'איז נישט תולדות חמה נאר חמה אליין? אז מ'קען עס נישט ענדלען צו תולדות האש?

דער רמב"ם דארף זיין מותר. ער נעמט עס אזויווי ס'געשעט פון זיך אליין. די זון מאכט עס, דו האסט גארנישט געטון. ער לייגט עס. די פוינט איז וואס ס'שטייט דא איז אז א תולדות, תולדות חמה קען מען אויפטוישן מיט תולדות האש, און דערפאר האט מען גוזר געווען. אבער די חמה אליינס טוישט מען נישט אויס מיט די אש אליינס.

סאו דער רמב"ם ברענגט אבער נישט אז ס'איז מותר. אזוי דארף אויסקומען אז ס'איז מותר, ווייל ער זאגט נישט אז ס'איז אסור. אזוי געדענק איך, אבער ס'שטייט נישט דא בפירוש.

בישול בחמי טבריא

אקעי. יא. זאגט דער רמב"ם ווייטער, **"וכן המבשל בחמי טבריא וכיוצא בהן הייסע וואסערן"**, און "כיוצא בהן" מיינט אין נאך אנדערע פלעצער, נישט נאר חמי טבריא, נאר וואו ס'איז דא הייסע קוועלער, איז אויך די זעלבע זאך, פטור. ס'איז פטור מדאורייתא, ווייל ס'איז בבחינת תולדות חמה, אדער תולדות נעיטשער, איך ווייס נישט, די בריאה מאכט אז ס'זאל ווערן הייס, פטור, אבער ס'איז אן איסור מדרבנן לכאורה פאר די זעלבע סיבה, וואס דאס הייסט אזויווי תולדות חמה.

דיסקוסיע: איז חמי טבריא ממש תולדות חמה?

די חמי טבריה ווערט נישט הייס פון די זון. איך ווייס נישט פונקטליך וויאזוי די נעיטשער ארבעט פארוואס געוויסע קוועלער זענען הייס, אבער איך דאונט טינק אז ס'האט צוטון מיט די זון. ס'האט צוטון מיט די זון?

Speaker 2:

לאמיר קוקן אין די גמרא וועגן די... דו ווילסט פרעגן דאס איין?

Speaker 1:

איך קען הערן אז די ווייטערדיגע מיט גוזל זיין משום תולדות, און מ'קאכט אין עני אנדערע מצב, אין עני אנדערע הייס וואסער וואס איז הייס פאר אן אנדערע סיבה, וועט מען זיך טועה זיין מיט תולדות... תולדות האש. אין א תולדה. אין א תולדה. ס'איז נישט די ווארט אז ס'איז זיכער אז חמי טבריה איז סייענטיפיקלי תולדות חמה. ס'איז א תולדות חמה, מ'קוקט עס אן אז מ'קאכט מיט די הייס וואסער, וועט מען קאכן מיט די הייס וואסער.

הלכה ג: בישול אחר בישול / דבר שאין צריך בישול

זאגט דער רמב"ם אזוי, אז קאכן מיינט א מאכל וואס איז נישט געווען גרייט און ס'ווערט גרייט דורך היץ. אבער **"המבשל אחר דבר שכבר נתבשל כל צרכו"**, אויב ס'איז שוין אינגאנצן געקאכט און ער מאכט נאר אז ס'זאל ווערן הייסער, **"או דבר שאין צריך בישול כלל"**, אדער א זאך וואס דארף בכלל נישט ווערן געקאכט און ער קאכט עס סתם אזוי, פטור, ווייל ס'איז גארנישט געשען קיין טשעינדזש אין די עסן לכאורה, יא? ס'איז גארנישט געשען קיין טשעינדזש, ס'איז געווען ראוי פארדעם.

דיסקוסיע: וואס מיינט "דבר שאין צריך בישול כלל"?

Speaker 2:

דו ווייסט אן עקזעמפל פון א "דבר שאין צריך בישול כלל"?

Speaker 1:

דו מיינסט א זאך וואס איז שוין אינגאנצן געקאכט? א זאך וואס דארף נישט קאכן. אבער דארף דאך געוויסן, ס'איז דאך א וועג פון עסן א געקאכטע עפל, ווייס איך נישט. "דבר שאין צריך בישול כלל" מיינט אז ס'האט גארנישט אויפגעטון מיטן דאס קאכן, ס'איז גארנישט געטשעינדזשט.

Speaker 2:

למשל? א מאכל וואס איז שוין געקאכט, פארשטיי איך. דאס הייסט אויף אידיש "בישל אחר בישול", למשל?

Speaker 1:

יא. אבער וואס איז די טייטש פון "דבר שאין צריך בישול כלל"?

Speaker 2:

"דבר הנאכל כמו שהוא חי" רופט מען עס אין די...

Speaker 1:

יא, אבער ס'איז פרעגט א גוטע קשיא, אז איינער קאכט אן עפל, מ'קען עסן אן עפל רוי, אבער מ'קען עס עסן באופן קאמפאט. וואס זאל מען זאגן אז דאס הייסט נישט קאכן? לכאורה רעדט מען ווען ס'איז נישט געשען קיין טשעינדזש, און מ'קען נישט זען אויף דעם אז מ'האט עס געקאכט. אזויווי וואסער וואס מ'האט מיר געקאכט און ס'האט זיך אפגעקילט. וואסער איז... ס'איז יעצט צוריק קאלט.

Speaker 2:

ניין, ס'איז נישט נוגע, ווייל ווען מ'קאכט עס איז מען חייב.

Speaker 1:

אבער איך האב דא געזאגט אזא מין זאך... ווייס איך נישט, איך האב נישט קיין דינג אויף מיין קאפ יעצט. ס'סאונדט פאני, וואס קען ער טראכטן? ווייס איך נישט, ער קאכט אפ ארענדזש דזשוס.

הלכה ג (המשך): פרטים בשיעורים ובמעשה הבישול

דיון: "נאכל שאינו צריך בישול כלל" — וואס מיינט דאס?

Speaker 1: לכאורה רעדט מען ווען ס'געשעט נישט קיין טשעינדזש, מ'קען נישט זען אויף דעם אז מ'האט עס געקאכט. אזויווי וואסער וואס מ'האט געקאכט און ס'האט זיך אפגעקילט, איז יעצט צוריק קאלט.

Speaker 2: ניין, דאס איז נישט נוגע, ווייל ווען מ'קאכט עס איז מען מחייב.

Speaker 1: אבער אפשר גייט דאס אויף אזא מין זאך, איך ווייס נישט, איך גיי נישט קיין דינג אויף מיין קאפ יעצט. ס'סאונדט פאני, פון וואס קען

ער טראכטן?

ביישפיל: אראנדזש דזשוס

Speaker 1: איינער קאכט אפ אראנדזש דזשוס און ער גייט עס נאכדעם טרינקען. די אראנדזש דזשוס האט זיך גארנישט געטשעינדזשט, ס'איז נישט געווארן בעסער. אויב ער טרינקט עס יעצט הייס איז עס אזוויי הייסע וואסער.

Speaker 2: ניין, מ'רעדט נישט באופן וואס... אקעי, דעמאלטס האט ער דאך הנאה געהאט עפעס פון די... זאג מיר אן עקזעמפל פארוואס דו האסט גארנישט געמאכט קיין טשעינדזש. א זאך וואס די קאכן מאכט נישט קיין טשעינדזש אין די עסן.

Speaker 1: אראנדזש דזשוס, איינער קאכט אראנדזש דזשוס. אראנדזש דזשוס איז נישט בעסער אז ס'איז געקאכט, און ס'איז נישט געטשעינדזשט קיין טשעינדזש, ס'איז גארנישט געטשעינדזשט. ס'איז געווארןווארעם, מ'טאר נישט ווארעמען.

Speaker 2: ווארעמע וואסער איז אן אנדערע מין זאך ווי קאלטע וואסער.

Speaker 1: איך וואלט געטרונקען ווארעמע וואסער ווי קאלטע אראנדזש דזשוס.

Speaker 2: ס'איז דא מענטשן וואס האבן ליבער ווארעמע אראנדזש דזשוס, איך לייג צו אז זיי האבן ליבער נישט, איך בין נישט זייער סענט.

Speaker 1: איז נישט, אבער ס'איז נישט ערגער ווי וואסער, ס'קען נישט זיין.

איך ווייס נישט, וואס טייטש דא "נאכל שאינו צריך בישול כלל"? עפעס וואס מ'עסט עס רוי. איך ווייס נישט, איך טריי צו טראכטן פון וואס מ'רעדט. איך זע נישט דא קיין... איך בין מיסינג עפעס.

ביישפיל: טיי

Speaker 2: האסט געזאגט א גוטע זאך, טיי. לאמיר זאגן אויב איינער האט א מין טיי וואס דו קענסט עס ארייַנלייגן אין קאלטע וואסער און עס טרינקען, ס'ווערט זייער גוט, און דו קענסט עס ארייַנלייגן אין הייסע וואסער און טרינקען, ס'איז נישט קיין חילוק. "It so happens to be" ער האט געגאסן דערויף הייסע וואסער. איך וויל נישט פסק'ענען יעצט, איך דארף וויסן וועגן טיי. אבער ס'קען זיין אז דאס איז דאך שוין איינער צריך בישול כלל.

Speaker 1: יא, געווענליך טיי איז מען מתיר וועגן... ער מאכט זאלץ וואסער.

ביישפיל: זאלץ וואסער

Speaker 2: מ'קען מאכן זאלץ וואסער מיט הייסע וואסער אדער מיט קאלטע וואסער.

Speaker 1: אה, דאס וואלט דאך געווען א בעסערע עקזעמפל.

Speaker 2: יא, ביי טיי איז געווענליך זאגט מען אז ס'איז שוין געקאכט אדער נישט, דער רבי זאל האבן צו טון מיט די שאלה. אבער א זאך וואס די הייץ טוט נישט גארנישט. ס'טוט יא עפעס, דאס וואס מ'לייגט אריין די... אזוי ווי דו זאגסט, די זאלץ וואסער און די וואסער. אבער ס'וואלט געמעלטיד אן דעם אביסל שנעלער, אפשר.

Speaker 1: ניין, אקעי.

פטור אבל אסור

Speaker 2: איז פטור, פטור אבער פטור מיינט פטור אבל אסור. פון וואו ווייס איך פטור אבל אסור? ווייל זיי האבן דאך פריער געלערנט די סוגיא פון מצטמק ויפה לו.

Speaker 1: אה, דארט איז נישט געווען אן ענין א חשש שמא יחתה.

Speaker 2: אבער יעדע זאך וואס איז נישט געקאכט איז נאר אסור אלס שמא יחתה. ס'קען טאקע זיין פטור אבל אסור, ווייל אז ס'איז דאך דא עפעס א חשש, און עפעס איז דאך בעסער אויב ס'איז מצטמק ויפה לו, אויב ס'איז מצטמק נישט ויפה לו איז אפילו נישט דא. אבער וועגן דעם זאגט ער פטור, און מ'דארף טשעקן די ספעציפישע מציאות, יא, צו ס'איז דא עני חשש.

הלכה: כמה שבישלו ביחד — מערערע מענטשן וואס קאכן צוזאמען

Speaker 2: דא גייט דער רמב"ם אונז זאגן אן אינטערעסאנטע הלכה, א חידוש וואס איז דא ביי מלאכת מבשל. זיי האבן געלערנט פריער, אין איינע פון די ערשטע פרקים, אז ווען צוויי מענטשן טוען א מלאכה צוזאמען איז אזוי: אויב נאר איינער פון זיי האט עס געקענט טון אליין, הייסט דער צווייטער מענטש נאר א העלפער אין איין בוי ממש. דא גייען מיר זען אין א הלכה וואס האט צו טון מיט דעם, אזא סארט הלכה. זאגט דער רמב"ם, וואס בעיסיקלי די הלכה איז, אז קאכן האט אין זיך מערערע פעולות. ממילא, קענען מערערע מענטשן זיין חייב אויף די זעלבע פעולה פון מאכן עפעס קאכן.

דער רמב"ם'ס ווערטער: כשכבר היה הקדירה על האור

זאגט ער אזוי: **אחד נתן את האור**, איינער האט אנגעצונדן פייער, און דער צווייטער איז צוגעקומען, ער האט צוגעלייגט צו דעם עצים, ער האט צוגעלייגט האלץ אז די פייער זאל זיין בעסער. **ואחד נתן את הקדירה**, דער אנדערער מענטש האט נאכדעם ארויפגעלייגט אויף דעם די טאפ, און נאכדעם איז געקומען דער נעקסטער מענטש האט אריינגעגאסן וואסער אין די טאפ, און נאכדעם דער נעקסטער מענטש האט ארייַנגעלייגט פלייש אין די טאפ, **ואחד נתן את התבלין**, און איינער האט צוגעלייגט די תבלינים, די spices צו די פלייש וואס ליגט אין די טאפ. און ס'איז געקומען דער לעצטער מענטש **ויגיס**, און געמישט די טאפ. איז איינס, צוויי, דריי, פיר, פינף, זעקס מענטשן האבן דא געטון פעולות, אבער יעדע איינס פון די פעולות פעלט אויס. ווען ס'וואלט ווען איינער פון די מענטשן געפעלט, וואלט די טאפ נישט געווען קיין גוטע תבשיל, ס'וואלט זיך נישט מצליח געווען. אן די פייער, אדער אן די האלץ וואס זאל מאכן די פייער זאל ברענען לאנג, אדער אן די קדירה, יעדער איינער פון די האט געמאכט אז די תבשיל זאל קענען געשען. **כולם חייבים משום מבשל. כולם חייבים משום מבשל.** פארוואס? **שכל העושה דבר מצורכי הבישול הרי זה מבשל.** יעדער איינער וואס טוט א זאך מצורכי הבישול, איז ער הרי זה מבשל.

דיון: פארוואס נישט חייב משום מבעיר?

Speaker 1: דארף מען פארשטיין, די מענטשן זענען נותן את האור און אויך נותן את העצים, וואלטן זיי לכאורה געדארפט זיין חייב אויף מבעיר, מער ווי אויף מבשל, ניין? אדער אפשר אויף ביידע?

Speaker 2: פארוואס? לייגן איר מיינט ער לייגט א שטיקל... ער זאגט דאך ער ברענגט עס אז עס קאכט, אזוי הייסט עס, און ער לייגט עס אויף די פלאץ וואו מען דארף, אויפ'ן תנור. ער האט נישט אנגעצינדן א פייער.

Speaker 1: אפשר קען זיין אפילו אויב ער האט יא אנגעצינדן א פייער, ער האט אנגעצינדן א פייער אום צו קאכן, קען זיין אז ער איז חייב ביידע. ער ברענגט א ברענענדיגע זאך. אפילו אויב ער האט יא געטון מבעיר, קען זיין אז ער איז חייב שניים, למשל ביי חטאת וואלט ער געדארפט ברענגען צוויי חטאות, ווייל די הבערה דא איז א הכנה צו די קאכן.

Speaker 2: יא, סאו ער ברענגט טאקע אז רש"י טענה'ט אז דער נותן את העצים איז חייב משום מבעיר. אבער דער רמב"ם זעט נישט אזוי אויס. דער רמב"ם זעט אויס אז עס קען זיין אז מבעיר איז תלוי צי ער האט אביסל אנגעצינדן די פייער צי נישט. אבער דא, וויבאלד ער ברענגט עס צו די טאפ, איז דאס שוין א מבשל.

Speaker 1: סאו בייסיקלי וואס דער רמב"ם דא זאגט אונז איז אז ביי בישול איז שייך א יסוד אז צו קאכן א טאפ טשיקן סופ, אזוויי עס שטייט דא, קען מען נוצן מערערע מענטשן זאלן טון פעולות, און יעדער איינס פון זיי האט געטון א פעולה וואס עס פעלט אויס אז עס זאל ווערן געקאכט.

מה שאין כן למשל ביי זריעה, ארייַנלייגן א קערנדל אין די ערד, איז לכאורה נישט שייך. אי��נער טרעפט א וועג וויאזוי צען מענטשן זאלן זיין זורע,

ווייס איך נישט וויאזוי זיי וועלן זיין חייב, ווייל זריעה מיינט ארײנלייגן א קערנדל אין די ערד. דאס איז שנים שעשאוהו. דאס מיינט אז זיי טוען נישט די זעלבע פעולה.

דער צווייטער פאל: נתנו האור לבסוף

Speaker 1: איך וויל נאר זאגן ווייטער, דאס איז נאר אויב מען האט עס געטון באופן אזויווי ער האט געזאגט, אז דער ערשטער מענטש האט אנגעצינדן די פייער און אזוי ווייטער. אבער אויב האט מען געטון אנדערש, איינער האט קודם געשטעלט די טאפ אויפ'ן תנור, און די תנור איז נאך נישט אנגעצינדן. און איינער האט אריינגעגאסן וואסער, און נאכדעם האט איינער אריינגעלייגט די פלייש און בשר, און איינער האט אריינגעלייגט די תבלינים. דער לעצטער מענטש איז געגאנגען אנגעצינדן א פייער. איך וויל נישט זאגן אז ער איז דער לעצטער מענטש, נאר מ'איז געגאנגען איינער און אנגעצינדן א פייער. נאכדעם איז געגאנגען איינער און געלייגט האלץ אז די פייער זאל גוט ברענען. און נאכדעם איז געקומען איינער והגיס. ווער גייט דא זיין חייב? **נאר שניים אחרונים בפני עצמן**, נאר די לעצטע צוויי מענטשן זענען חייב. ווייל ווען א מענטש לייגט א ליידיגע קדרה אויף א קאלטע תנור, האט ער גארנישט געטון. איינער גיסט אריין וואסער אין א קאלטע טאפ, האט ער גארנישט געטון. איינער לייגט אריין א שטיקל פלייש אין א קאלטע טאפ וואסער, האט ער גארנישט געטון. און די זעלבע זאך ווייטער. ווען הייבט זיך אן טון? הייבט זיך אן טון איז פון ווען ס'איז דא אן ערנסטע פייערל. נישט ווען ס'איז אור, דאס דארף איך פארשטיין. אבער פון די עצים, את ליסט.

Speaker 2: ניין, איך וואלט אפשר געזאגט את ליסט פון די אור. אבער זעסט אז די אור איז נאך א קליינטשיגע פייער, פון די אור אליין קאכן וואלט געשען נאך גארנישט.

Speaker 1: יא, אבער ביי די פריערדיגע הלכה האבן מיר געזאגט אז יענער איז אויך חייב.

Speaker 2: אה, ווייל פון די מענטש וואס האט געלייגט די... אה, פארוואס די נותן את האור? נותן את האור איז די איינציגסטע זאך וואס איך בין נבוך. אבער מ'קען הערן, די איבעריגע קען איך הערן, ווייל איינמאל מ'גיסט אריין וואסער אין א טאפ וואס קאכט שוין, אדער וואס גייט שוין קאכן, וואס איז שוין אויפ'ן פייער, טוסטו עפעס א פעולה פון קאכן, אריינגיסן וואסער אין א ברענעדיגע טאפ.

דאס פארשטיי איך. אבער די אור דארף איך פארשטיין טאקע. אויב דו זאגסט אז די פייער איז נישט גענוג שטארק, די פייער אליין וואלט נאך נישט געקענט קאכן, איז פארוואס איז ער חייב?

Speaker 1: סא דער וואס האט געגעבן די אור זאל זיין פטור, און נאר דער וואס האט געגעבן די עצים זאל זיין חייב.

Speaker 2: אין די פריערדיגע פאל.

Speaker 1: אין די פריערדיגע פאל דארף ער זיין פטור.

Speaker 2: רייט. סא וואס איז די אינוועדיגע?

Speaker 1: פאר סאם ריזען, דארט איז אנדערש.

תירוץ: בבת אחת vs. בזה אחר זה

Speaker 2: איינער פון די מפרשים האב איך געזען זאגט אז די ערשטע פאל רעדט די רמב"ם ווען אלע טוען עס בבת אחת. זיי טוען א טיעם פלעי, זיי נעמען זיך צוזאם, יעדער איינער טוט א חלק פון די פעולה. קוקט מען אן אז ביי די ענד איז די ריזאלט געווען אז צווישן די אלע זעקס-זיבן מענטשן איז געווען א געקאכטע טאפ זופ, האבן זיי עס אלע געטון. ביי די צווייטע פאל רעדט מען ווען יעדער האט געטון זיין זאך אן קאארדינעישאן. און אין אזא פאל זעט מען אז נאר די לעצטע צוויי מענטשן האבן געמאכט אז ס'זאל עקטשועלי קענען געשען א זופ. ווייל אפילו דער נותן את האור, ווען נישט דער נעקסטער מענט קומט און לייגט עצים, וואלט זיך עס אויסגעלאשן, די אור וואלט גארנישט געקענט טון. אפילו נישט אויסגעלאשן, אבער ס'איז א קליינטשיגע פייערל, ס'וואלט נישט געקענט קאכן די טאפ זופ. מאכט סענס?

Speaker 1: איך הער, אבער ס'איז אן ענין וואס מ'דארף צולייגן א גאנצע געקומטער וואס שטייט נישט.

Speaker 2: יא, אבער די חילוק וואס איז חסר... יא, ס'איז אביסל אינטערעסאנט.

הערה: אור הייסט פייער

Speaker 1: אגב, ס'איז נישט קיין אור, אור איז לעכטיגקייט, אור איז פייער.

Speaker 2: אור כשדים.

Speaker 1: אור כשדים, אדער "באורים כבדו את ה'".

די שווערקייט מיט דעם חילוק

Speaker 2: יא, איך ווייס נישט. הייגוס איז פשוט, ווייל ס'איז שוין דא א פייער און ער מישט אויפ'ן פייער, אזוי ווי יעדער הייגוס איז חייב משום מבשל. אבער די נותן סאה על גבי עור איז אביסל אינטערעסאנט טאקע. די חילוק פון די... וואס וואלט געשטאנען ביי ביידע אז ער איז פטור וואלט געשטימט, אדער ס'שטייט ביי ביידע אז ער איז חייב. דאס אז דא איז עס אנדערש איז אביסל מאדנע צו מיר.

לאמיר אביסל מאריך זיין אין די פסק פון די עור. די עור אליין איז זייער שוואך אן די עצם נאכדעם. און די חידוש איז אז ווען מ'ארבעט יא אין קאארדינעישאן, דער ערשטער מענטש לייגט די עור און די אנדערע מענטש לייגט די עצם, איז אלעס איין גרויסע בישול. מה שאין כן ווען ס'איז נישט דא די... ס'איז אביסל א שווערע הלכה.

פטור אבל אסור אין צווייטן פאל

Speaker 1: שוין, אויך איז דאס אלעס נאר פטור, אמת? דאס הייסט מ'טאר דאס נישט טון. אדער מ'טאר יא? אן קיין קאארדינעישאן טאר מען. מ'מעג לייגן אן עור ליידיג אויפ'ן פייער. מ'רעדט זיך נישט דא פון א מענטש וואס טוט עס פאר ליידיג גיין. מ'רעדט זיך יא ווען ער צייכנט צו אז ער איז א מציל דבר האבוד, איך ווייס נישט וואס, לפני עור, ער וועט זיכער העלפן טון אן איסור. קען זיין אז ס'איז אן איסור משום רוי פלייש וואס איז בכלל מוקצה. איך מיין, ס'איז דא נאך סיבות פארוואס... אקעי. יא.

פרטים בדיני שיעור הבישול

Speaker 2: שוין, דא גייט אונז די רמב"ם געבן פרטים. ער האט געזאגט אז די שיעור פון בישול איז כגרוגרת. גייט אונז די רמב"ם געבן אין דעם פרטים פון די שיעור.

כגרוגרת בשנים או שלשה מקומות

זאגט די רמב"ם אזוי: **ניח בשר על גבי גחלים**, אויב איינער האט געלייגט פלייש אויף קוילן, **אם נצלה בו כגרוגרת**, אויב א שטיקל פון די פלייש, דארטן וואו ס'האט געטאטשט די גחלים, איז געווארן אפגעבראטן, **אפילו בשנים או שלשה מקומות**, אפילו ס'איז נישט אויף איין פלאץ א גאנצע שיעור כגרוגרת, נאר אין אנדערע פלעצער אויף די בשר, אלעס צוזאמען איז כגרוגרת, אפילו בשנים או שלשה מקומות, איז ער חייב ווייל ער האט געקאכט כדי שיעור.

נתבשל כולו חצי בישול

וואס טוט זיך **לא נצלה בו כגרוגרת, אבל נתבשל כולו חצי בישול**, די גאנצע פלייש איז געווארן אביסל געקאכט, אבער ס'איז נאך נישט ראוי צו עסן, ס'איז נאך חצי בישול, איז ער אויך חייב. פארוואס איז ער אויך חייב? א האלבע בישול איז הייסט מאכל בן דרוסאי, ס'איז שוין אביסל ראוי צו עסן. מ'דארף נישט נוצן די ווארט מאכל בן דרוסאי. חצי בישול, ס'איז שוין ראוי פאר געוויסע מענטשן צו עסן, אדער מ'קען שוין עסן בשעת הדחק, איז חייב.

Speaker 1: ס'הייסט אויף ענגליש "רעיר", ניין? מ'עסט דאך סטעיק אזוי, ווען ס'איז נאר האלב געבראטן.

Speaker 2: נו, אין לשון הקודש הייסט עס נא.

Speaker 1: קען זיין.

Speaker 2: נו. יא. אבער, נתבשל חצי בישול מצד האוכל, אבער אויב דער בשר איז געווארן נאר חצי בישול...

מבשל - המשך: שיעור חצי בישול (מאכל בן דרוסאי)

Speaker 1:

האלבע בישול איז הייסט מאכל בן דרוסאי. ס'איז שוין אביסל ראוי צו עסן. מ'דארף נישט ניצן די ווארט מאכל בן דרוסאי, חצי בישול. ס'איז געווארן, ס'איז שוין ראוי פאר געוויסע מענטשן צו עסן, אדער מ'קען עס שוין עסן בשעת הדחק, איז חייב.

ס'הייסט אויף ענגליש "רעיר", ניין? מ'עסט דאך סטעיק אזוי ווען ס'איז נאר האלב געבאקן. נו, אין לשון הקודש הייסט עס "נא". קען זיין, יא. נו. יא.

חידוש: נתבשל חצי בישול מצד אחד

אבער נתבשל חצי בישול מצד אחד, אבער אויב די בשר איז געווארן נאר חצי בישול, אבער אויך נישט די גאנצע שטיקל בשר, נאר א קליינע שטיקל איז געווארן חצי, איך מיין, לאמיר זאגן אז א גרויגער איז געווארן חצי בישול מצד אחד, אבער נאר פון איין זייט, איז פטור, ווייל מ'קען עס נאך אלץ נישט עסן. קיינער גייט נישט עסן נאר פון איין זייט פון איין שטיקל פלייש. ווען ס'איז דא א שטיקל וואס דו קענסט דעם שטיקל אויסנעמען, דעם שטיקל איז שוין א שטיקל וואס איז גרויס גענוג, איז דעם שטיקל... איך וויל נישט זאגן אז דעם שטיקל איז קאנעקטעד צו אנדערע שטיקלעך פלייש וואס זענען נישט. אבער אויב איז נישט דא קיין וועג עס צו עסן, ווייל דו קענסט נישט צוטיילן די פלייש נאר פון איין זייט, ס'איז א דינע שטיקל פלייש, איין זייט יא און איין זייט נישט, ועסטו טאקע ווייסן.

אויב איז עס א דיקע שטיקל פלייש און ס'איז נתבשל חצי מצד אחד, אויב איז עס חצי און ס'איז נאר מצד אחד, גייט עס קיינער נישט עסן. אויב איז עס חצי די גאנצע, קען מען עס עסן. אבער צוויי חסרונות, ס'איז חצי און ס'איז מצד אחד, איז עס נישט קיין... אפילו אז דער מענטש עסט חצי בישול, גייט ער עס נישט עסן ווייל ס'איז נאר מצד אחד געקאכט. דער פרעסער בן דרוסאי וואס ער פלעגט עסן ווען ס'איז געווען האלב געקאכט, אזוי נידריג האט ער זיך נישט אראפגעלאזט. ניין, ער עסט גאנצע שטיקלעך פלייש, ער עסט נישט קיין... מיט א גאפל, ער עסט די גאנצע זאך פארדעם. איך מיין אז נישט. אברהם זכרונו לטובה.

Speaker 2:

שוין. די נייע הלכה, פטור עד שיאפה כולו. פטור עד שי... ווען ווערט ער חייב? ווען ס'איז געווארן עט ליעסט האלב געקאכט, און מ'שניידט עס דאך דאן. אדער גרוגרת פולי. יא. ס'איז אן עקסטערע... מ'קען מאכן אן עקסטערע קעפל אין דעם.

הדביק פת בתנור בשבת - רודה פת

Speaker 1:

מיר האבן פריער געלערנט אז פת, פארוואס איז גענוג אז איינער ווערט קריספי פון איין זייט, איז עס געענדיגט באקן? וואס טוט זיך? א מענטש האט פארגעסן אז ס'איז שבת, והדביק פת בתנור בשבת, ער האט אריינגעלייגט א פת בתנור בשבת. געוואלד געשריגן, וואס זאל מען יעצט טון? אויב נעמט מען עס ארויס, קען מען אים נאך אפראטעווען פון עבירה פון אפיה, פון ווערן חייב, אויב נעמט מען עס ארויס פון דארט נאך פאר ס'ווערט אפגעקאכט.

אבער ס'איז דא א פראבלעם, אפגעבאקן... ס'איז דא א פראבלעם, ס'איז דא אן איסור חכמים פון רודה זיין א פת, אזויווי מיר האבן פריער געלערנט, אז אויב מ'האט אריינגעלייגט ערב שבת, מעג מען נאר רודה זיין שיעור שלש סעודות, יא? ווייל רודה זיין א פת איז אן איסור. ס'איז נישט קיין גרויסע איסור, ס'איז א שוואכע איסור, ס'איז א חכם אמור מלאכה, אבער ס'איז דאך אן איסור. און וועגן דעם האבן מיר פריער געלערנט אז אויב מ'האט פארגעסן ערב שבת און ס'גייט ווערן פארברענט, מעג מען נאר אראפשניידן וויפיל מ'דארף פאר די סעודה, ווייל מ'האט עס אזוי מתיר געווען.

און דא רעדט מען פון אן אנדערע זאך, ער האט עס אריינגעלייגט בשבת, און ער וויל עס שנעל ארויסנעמען כדי ער זאל נישט עובר זיין אויף איסור סקילה פון אפיה.

דיון: איז דאס מקלקל?

אבער אפשר איז נישט ממש אזוי, ווייל ס'גייט דאך זיין א מקלקל, אויב גייט ער עס נישט ארויסנעמען, ער טאר דאך נישט ארויסנעמען, ער גייט דאך אויטאמאטיש זיין מקלקל, ווייל ער גייט לאזן די ברויט ווערן אויס פארברענט, ניין?

Speaker 2:

סאו, קודם איז עס גארנישט געבאקן, ס'איז נישט מקלקל.

Speaker 1:

פארוואס איז עס נישט מקלקל? אז ער האט עס אריינגעלייגט אין אויוון, ס'איז געווארן נאש, ס'איז געווארן פארברענט. וואס איז געווען פאר א רגע וואס איז געווען... דאס הייסט נישט מקלקל. אויב ס'איז נישט ראוי, איז פשט אז ס'איז נישט... ניין, איך קלער אז ס'איז נישט, ווייל מ'זעט דאך אז מ'האט מתיר געווען לרדותה קודם שתיאפה, פאר ס'ווערט אפגעבאקן, כדי ער זאל נישט עובר זיין א מלאכה.

Speaker 2:

יא. דער רמב"ם זאגט נישט אז סתם אזוי טאר מען נישט, איך ווייס נישט. פריער אויך האט עס נישט געשטאנען קלאר. וואס איז געשטאנען פריער? דער רמב"ם האט נאכנישט אויסגערעכנט די סדר דרבנן, ער האט גערעדט שפעטער אז מ'רעדט פון די איסור פת איז אסור. פריער האט ער גערעדט אלס אן אנדערע ענין, פון אויב מ'האט יא אריינגעלייגט ערב שבת ווען מ'טאר נישט, מעג מען נאר רודה זיין באותו שיעור, פאר אנדערע וועט עס זיין גאנץ געבאקן, אלץ שבת קודם שיכלה וישרף, און נאכדעם מעג מען יא. רייט. סאו ס'איז נישט קלאר אז מ'טאר נישט בכלל. על כל פנים, דער רמב"ם, ביז דערווייל ווייסן מיר נישט אז מ'טאר נישט. אקעי. יא.

הלכה ט: תולדות מבשל

Speaker 1:

סאו, זאגט די רמב"ם ווייטער, נאך תולדות. ביז אט די דא האבן מיר געלערנט די אב פון מבשל און מעין מבשל, ס'הייסט קאכן, באקן, ס'איז אלעס די זעלבע זאך. יעצט גייט ער זאגן תולדות מבשל.

זאגט די רמב"ם, **"המתך אחד ממיני מתכות כל שהן"** - ס'איז אינטערעסאנט, מתכות, ווען מ'מאכט מתכות איז עס די זעלבע לשון, מתך. ס'איז א שם מפעיל פון די שם הפועל מתכות. איך ווייס נישט. וואס ער מיינט ער רעדט, ער מאכט צוגיין, אמת? מתכות איז נישט צוגיין, ס'איז א זאך וואס קען צוגיין. יא.

אויב איינער מאכט אז סיי וועלכע מתכות זאל ווערן צולאזט, מ'קאכט אויף, אזוי ווי מיר האבן נעכטן געלערנט, ווען מ'קאכט אויף גאלד, ברעקלט מען אריין אביסל מתכות. אזוי ווען מ'קאכט אויף א מין מתכות אז ס'זאל ווערן ווייך, **"או הממם את המתכת עד שתעשה גחלת, או שעשה המתכת עד שתהא כחלת, הרי זה תולדת מבשל"** - ס'איז תולדות מבשל. ס'איז נישט מבשל אליין, געוועהנליך מבשל איז עסן. תולדות מבשל איז סיי וועלכע זאך וואס מ'האט א מעלה פון עס קאכן, פון עס הייס מאכן.

"וכן הממסס את הדונג" - דאס איז שעווה, יא? אקעי. **"או את החלב או את הזפת או את הפך ואת הכופר ואת הגפרית"** - דאס איז סאלפער, יא, סארטן קעמיקאלס וואס מ'מאכט אז ס'זאל ווערן צולאזט און מ'זאל עס קענען נוצן ווי אן אויל אדער איך ווייס נישט וואס. ער זאגט, **"הרי זה תולדת מבשל"**.

"וכן כלי אדמה" - כדי צו מאכן כלי חרס נעמט מען שטיקלעך אדמה און מ'קאכט און מ'באקט עס שטארק. **"האופה כלי אדמה עד שיעשו חרס, חייב משום מבשל".**

כלל: מהו תולדת מבשל

"כללו של דבר" - וואס טייטש מבשל? **"בין שריפה גוף קשה באש עד שנעשה רך, או שריפה גוף רך עד שנעשה קשה"** - איינער האט גענומען א ווייכע זאך און געמאכט צו ווערן הארט דורך אש, אזוי ווי כלי אדמה זאל ווערן חרס, אדער פארקערט, ער האט גענומען מתכת און ער האט געמאכט אז עס זאל ווערן רך, איז ער חייב משום מבשל, ווייל ער האט געטוישט די טעקסטשער פון א זאך אז עס זאל ווערן געטוישט דורך די כח פון בישול. דאס איז א תולדה.

דיון: פארוואס הייסט דאס תולדה?

Speaker 2:

כח פון אש, דאס איז א תולדה, פארוואס? ווייל עס האט נישט קיין עסן. לכאורה, די עיקר אש איז ווען עס איז עסן, דאס איז די גאנצע חילוק, רייט? אדער אפשר איז דאס די זעלבע, די זעלבע אופן, מען באקומט די זעלבע עונש, נאר די חז"ל האבן אוועקגעשטעלט די ל"ט מלאכות ביי אופה און מבשל. איך וויל נאר האבן פארוואס דאס הייסט א תולדה, און פריער הייסט א... א מעין אותה מלאכה. יא.

הלכה י: גוזז - אב מלאכה

Speaker 1:

אזויגער, יעצט גייען מיר אונז גיין צו די נייע קעטעגאריעס פון מלאכות, פון אנהייבן נעמען פון א חיה ביז ווען די חיה ווערט אנגעטאן צו א פארמעט, א ספר תורה. איז די ערשטע איז א... הגוזז. הייבט זיך אן מיט הגוזז? עס שטייט נישט פארדעם הצד? נישט פאר הגוזז?

Speaker 2:

הצד צבי. און דא? קוק אין די פריערדיגע פרק.

Speaker 1:

ניין, דאס איז נישט... דאס איז ווען מיר מאכן בגדים, אז דאס איז... אה, בגדים. אבער דאס טוט מען... וואס הייסט אים געזעהנגט? אנטשולדיג, נישט פארמעט. פארמעט כאפט מען א הערש, דארף מען זיין א הצדה. דאס טוט מען זיך מיט שטוב על החיים. מען נעמט די גדוה פונעם שטוב, און מען שעט אים אויף. דאס טוט מען זיך מיט באלעמעס בלייבן לעבעדיג. ברוך השם, דארף נישט זיין אנגעצויגער. דער ווילער ובלייבט לעבעדיג. אה, גערעכט. הויט, דארף מען א טויטע ביים. עס זיך גרויסע יסורים ארויף שלעפן הויט. א פעלט שניידט מען אפ. האר שניידט מען אפ. אהם.

הגוזז - פשט המלאכה

הגוזז. וואס פאר מען מאכט בגדים? דאס איז דער סדר פון מאכן בגדים. ער זאגט דער רמב"ם. וואס איז די אב מלאכה? א גוזז, צמר, אויסייער, איינער שניידט ער אפ וואל, אדער אנדערע סארט האר. ביימער א ביימער, ביימער א חיה. נישט קיין חילוק צווישן א לעבעדיגע חיה אדער א טויטע חיה, אדער ביימער, **"אפילו מן השלח שלהם"**. אפילו אז דו שניידסט עס אפ, אפילו ס'איז נישט פון אפגעשניטענע הויט, פון אן אפשניט אין די הויט, וואס דו האסט אפגעשנידן די גאנצע בוים, און יעצט דארף מען אפטיילן די צמר פון די דחסתות אדער וואטעווער ס'האט אין די הויט.

Speaker 2:

ניין, די האר. די הויט, יא יא. די דחסתות איז די פארטס אדער וואס דו טרעפסט אין די האר אליינס. איך זאג, אפשניידן די האר פון די הויט אויף וואס ס'איז קאנעקטעד, יא יא, חייב.

שיעור גוזז

Speaker 1:

דאס איז די אב מלאכה. **"וכמה שיעורו? כדי לטוות ממנו חוט שאורכו כרוחב הסיט כפול".** אויב האט מען אפגעשניטן גענוג צמר אדער וואסערע סארט וואל, וואס מ'קען פון דעם מאכן א קליינע פאדעם. וואס הייסט א קליינע פאדעם? וואס איז אזוי לאנג ווי א דאפלטע סיט. סיט מיינט וויפיל פלאץ ס'איז דא צווישן די ערשטע פינגער, די טאמב, און די נעקסטע פינגער, יא, די אצבע.

דער רמב"ם גייט עס זאגן. וויפיל איז די סיט? **"כרוחב הסיט כפול"**, צוויי מאל אזא סיט. וויפיל איז א סיט? **"כדי למתוח מן בוהן של יד"**, וויפיל ס'נעמט צו אויסשטרעקן פון די בוהן, די גראבע פינגער, **"עד אצבע שלפניו"**, ביז די אצבע, די צווייטע פינגער, **"כשפותח ביניהם כל כוחו"**, ווען מ'עפנט עס אינגאנצן אויף. און וויפיל איז דאס? **"והוא קרוב לשני שלישי זרת"**. דאס איז צוויי דריטל פון א זרת. א זרת איז די מיטלסטע פינגער. א זרת איז דריי טפחים. קיצור, ס'איז קרוב לשני שלישי זרת, צוויי טפחים בערך קומט עס אויס. און צוויי פון דעם איז פיר טפחים.

Speaker 2:

זייער גוט. כורע, דאס איז די שיעור וואס מ'נוצט ווען מ'מאכט מיט פאדעם. וויניגער פון דעם הייסט שוין נישט קיין חשוב'ע פאדעם, דאס הייסט שוין א שיעור חשוב. יא. ס'איז נאך נישט קיין חשוב'ע ציפוי, אבער ס'איז גארנישט. מ'קען גארנישט טון מיט וויניגער פון דעם.

שיין.

תולדה פון גוזז

Speaker 1:

וואס איז די תולדה פון גוזז? זאגט דער רמב"ם, **"התולש כנף מן העוף"**, איינער רייסט ארויס א פליגל פון א פויגל. ער רייסט אראפ א פליגל פון א עוף. ס'מיינט אז זיי האבן אויך א פעדער, אדער א פעדער קען הייסן ממש שער. א פעדער איז די שער פון א... ער רייסט ארויס. איז ער...

תולדת גוזז — פעדער פון א הון

Speaker 1: נישט אזוי חשוב אפשר צו פירן. מ'קען גארנישט פירן דערמיט, מיט'ן וויניגערן דעם. יא. שוין.

און וואס איז דער צאלגערשט אין די עבאינג איז עס? ער זאגט דער רבים, א מטוליש קנאף מיט א הויף. איינער רייסט ארויס א... א פעדער? א קנאף מיינט א פליגל. יא, א פליגל. ער רייסט אראפ א פליגל פון דעם הויף. ס'מיינט מען ס'אויס אויך א פעדער, אדער א פעדער קען הייסן... א פעדער איז דער מימש סייער. א פעדער איז דער סייער פון די הויף צו געדולה. נישט עס שניידט אראפ. ווייל ער רייסט ארויס די פיגל, איז ער... תאמער עס ברעכטער א אייוון מנחי. איך מיין, עס איז אנדערע זייט. ער רייסט ארויס א פעדער פון די הויף. אויך קיין פייאנער ווען ס'שטייט מיינט נישט פליגעלעך, ס'מיינט פעדערון דעמעטס.

ער הייסט די תולדות און גוזות. דאס איז א תולדה. פארוואס עס איז נישט די אייו? ווייל דאס איז נישט קיין האר. דאס איז א פעדער. ס'איז אן אנדערע... ענענלעך, ס'איז תולדות און גוזות.

טוויה אויף א לעבעדיגע בהמה

Speaker 1: זאג דער ראמען ווייטער, וואס טוט זיך פאר איינער... נישט ער שניידט אפ די פעל פון א בהמה, נאר ער האט די בהמה, און ער מאכט אויף די בהמה, מאכט ער תבואה, ער מאכט א לאנגע צעפ, איך ווייס נישט וואס ער טוט אויף די פעל, אז עס איז נאכגעקענען אראפשניידן. אויף דעי אופן האבן די בנות ישראל געמאכט תבי עס צעו אוזים, שטייט דארטן אין רשע, אז זיי האבן געמאכט די יריות, זיי האבן נאך אנגעהויבן ארבעטן מיט די סחורה, ווען ס'איז נאך געווען אויף די בעל חיה. עס איז נאך אויבן א מיני אופן, זעהט אז עס איז א מיני זאך און וואס מ'טוט אמאל. פטר שיין דרך אזיעזא בקחס, נישט קיין דרך אזיעזא, איז נישט אזוי אים גרייט מען אן אין סחורה.

פאר איינדער וואס עס ליבן זיך נישט אייבער... אבער עס איז אויך נישט חייב אלס תבה, אלס גודר'ס ביסטו זיכער נישט, אבער אלס תובה יא. אבער

דאס הייסט נישט קיין סחורה, בכלל דאס האט זיך געשפילט מיט די האר פון די ביימא, אזוי ווי איינער מאכט שיינע פייעס, און איינער מאכט אהר פון א ביימא וואס לעבט נאך, מ'קען מאכן מיט די זייעס איינע זייער. אבער דאס איז נישט די נארמעלע דרך. איז די נארמעלע דרך אז מ'פטר ער ברענגט אז, ער וואס איז דערמאנט, אז מען פלעגט דיך אז עס שטייט תבי יסאוזים איז דא א מחלוקת רשי' און תוספות, ס'קען זיין אז רשי' זאגט אז דער וואס איז א גרויסער חכם, דער וואס ער קען יא דאס טון, ער זאל יא הייסן א בעל מלאכה, פאר אים איז דאס אן א דרך קויף. אבער תוספות טענה'ט אז ניין, אז דער וואס איז נישט, אז איינער טוט אזוי איז בטלה דעתו, ס'איז נישט דער נארמאלער דרך.

קען זיין אז די פרויען ביי די משכן האבן עס דווקא געטון ווייל זיי האבן געוואלט עס קענען טון שבת אויך, זיי האבן געוואלט עס קענען שוין נאך שנעלער אנקומען.

Speaker 2: ניין, אבער מ'לערנט דאך... לכאורה איז מיר שווער געווען, ווייל מ'לערנט דאך אלע מלאכות שבת פון מלאכת המשכן. אויב האט מען דארט אזוי געטון, וואלט דאס געדארפט ווערן דארט אסור.

Speaker 1: איז לויט רש"י שטימט עס, ווייל אויב האט עס געהייסן געגוג חשוב'ע בגדים אין ענין משכן, וואלט עס געהייסן שיעור טוויה ונר, ס'וואלט געהייסן טוויה, ס'איז א קשיא.

זאגט דארט רש"י, אויב ער טוט עס ווי א מומחה, איינער וואס איז א מומחה, ביי אים איז דאס נארמאל, ביי א נארמאלע מענטש איז דאס נישט נארמאל. אזוי זאגט רש"י, ס'איז נאר נישט נארמאל פאר א פשוט'ער איד וואס קען נישט דאס טון. און דער רמב"ם רעדט אויך פון א פשוט'ער איד. דער רמב"ם זאגט נישט דער חילוק. לכאורה איז עס טאקע נישט קיין מלאכה דרך איר, אבער דארף מען וויסן וואס די פרויען האבן געטון דארט אין משכן, וואס איז די פשט פון דעם.

Speaker 2: ניין, מ'מוז אבער זאגן אז ס'איז נישט קיין דרך.

Speaker 1: יא, אמת, ווייל די קשיא איז יא. אבער דער רמב"ם זאגט נישט אז ס'איז נישט קיין דרך.

אקעי. נאך א תולדה פון גוזז. איך ווייס נישט אויב ס'איז א קשיא אויף די משכן. איך ווייס נישט אויב ביי די משכן איז געווען א פראבלעם מיט תלוש ולו מן המחובר, איך ווייס נישט וואס. אויב האט מען עס ארויסגענומען, דעמאלטס האט עס באקומען א נאמען כשרה סחורה. מ'האט געמאכט די טוויה אויף די עיזים, און מ'האט עס אראפגעשניטן ווען מ'האט שוין געהאט געשניטענע צמר.

Speaker 2: נאכאמאל, טוויה, גוזז, און די אלע מלאכות לערנט מען דאך פון די משכן. אויב ביי די משכן פלעגט מען אזוי טון, דארף מען זאגן אז ס'איז געווען אנדערע וואס האבן געטון אנדערש.

Speaker 1: נישט אלעס איז געווען אזוי. ס'איז געווען א געוויסע מצב פון טוויה וואס מ'האט געמאכט באופן זה, נישט אלע טוויה אין משכן איז געווען אזוי.

אקעי.

Speaker 2: חוץ די עיזים איז דאך געווען נאך. ס'איז געווען עור תחש און די אלע זאכן וואס שטייט דארט.

Speaker 1: נאך תולדות זאגט דער רמב"ם אזוי. נאך תולדות פון גוזז.

Speaker 2: דאס וואס מ'האט נארוואס געזאגט איז געווען א'. דו מיינסט די צמר, די טריילעס וואס זענען געקומען.

Speaker 1: יא, אמת.

תולדת גוזז — נוטל ציפורניו ושערו

הלכה ח: נוטל ציפורניו ושערו — בכלי חייב, ביד פטור

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם אזוי, נאך א תולדה. געוויינליך גוזז מיינט א חלק פון אנגרייטן סחורה. ווען א מענטש שניידט אראפ זיין האר, אדער **"הנוטל ציפורניו"**, איינער שניידט אראפ זיינע נעגל, אדער זיין האר, אדער ער שניידט זיך זיין מאסטעטש, זיין שוואנצן, אדער זיין בארד, **"הרי זה תולדת גוזז וחייב"**. דאס איז תולדת גוזז און ער איז חייב.

ס'איז זייער אינטערעסאנט, ווייל געוועגליך איז גוזז פשט ווייל ער וויל עס. נוטל ציפורניו איז דאך ווייל ער וויל עס נישט, ערווארפט עס גלייך אוועק. ס'איז זייער אנדערש ווי גוזז. אבער חז"ל זאגן אז ס'הייסט תולדת גוזז. טאקע קיינער קאלקולעיט עס נישט, ווייל ער וויל זיין שיין, ער שניידט אראפ די נעגל ווייל ער וויל נישט האבן נעגל. זייער אינטערעסאנט אז ס'הייסט גוזז, ווייל גוזז איז פשט ווייל מ'וויל עס יא, נישט וועגן מ'שניידט עס אראפ עס אוועקצוווארפן.

אקעי. אבער ס'איז תולדת גוזז וחייב.

אבער דאס איז דוקא... אבער **"והוא שנטלן בכלי"**. דאס איז נאר אויב ער שניידט עס מיט א כלי. זעט אויס אז דעמאלטס איז עס דרכו. **"אבל אם נטלן בידו"**, אויב איינער שניידט אראפ, ער רייסט ארויס מיט זיין האנט האר, אדער ער רייסט אראפ זיינע ציפורניים מיט זיין האנט, **"בין לו בין לאחר"**, ער טוט עס פאר זיך אדער פאר יענעם, איז ער פטור. פטור, לכאורה אסור, אבער פטור. ווייל ס'איז נישט די וועג. יא.

חותך יבלת — פטור אבל אסור

Speaker 1: יא. **"וכן"**, נאך א זאך וואס איז נישט א תולדה, ס'איז פטור. עפעס וואס דו וואלסט געקענט טראכטן אז ס'איז א מין גוזז, דו וואלסט געקענט טראכטן אז ס'איז אזוי ווי נוטל ציפורניו, אבער האב ס'איז נישט. **"החותך יבלת"**, אויב איינער שניידט אראפ ווארצלעך **"מגופו, בין ביד בין בכלי, פטור, בין לו בין לאחר"**, ווייל דאס הייסט נישט גוזז.

אבער ס'איז אסור. נאר אין בית המקדש מעג מען. און ווייל ס'איז מותר אין בית המקדש, זאגן וואס זענען נאר אסור מדרבנן איז מותר אין מקדש, יא, שבות איז מותר אין מקדש. ממילא איז מותר **"לחתוך יבלת"**. אבער מ'קען נישט ברענגען א יבלת, א ווארצל איז א מום אויף א בהמה.

אה, סאו... א כהן, זאגט ער, א כהן, **"אוחזת בכהן"**, ער קען נישט טון די עבודה אויב ער האט א יבלת, דארף מען עס אראפנעמען. מעג מען עס אראפנעמען ביד, אבער לא בכלי. דאס הייסט פארוואס? הגם ביד איז פטור, זעט אויס אז ביד איז נאך ווייניגער די דרך. יא, מען קען עס טון ביד, יא, זעט אויס אז זיי זאלן נישט טון בכלי וואס איז ענליך צו מורט. ביי ספרדים איז דא א חילוק פון יד און כלי, דא איז נישט דא קיין חילוק.

דאס איז אלעס א יבלת וואס איז נאך פולי מחובר צו די גוף, וואס איז נאך עלייוו, נאך נאס. אבער מוסר יבשו, דאס איז אזוי ווי מיר זענען מיר נעכטן געלערנט וועגן א בוים וואס איז שוין געווארן פארטרוקנט, ער שיקט שוין נישט ארויס קיין יניקה, דעמאלטס איז אפילו בכלי פאר אן עובד.

Speaker 2: ווי, דאס גייט ארויף אויף די בית המקדש, אדער דאס גייט ארויף אויף אלע? לייט פון די כהנים? ניין, ביי אן עובד.

Speaker 1: ניין, דאס גייט ארויף אויף די בית המקדש.

Speaker 2: וואס הייסט ביי אן עובד?

Speaker 1: געוועגליך אין בית המקדש דארף ער טון ביד, דעמאלטס, אז עס איז טרוקן, מעג ער אפילו בכלי.

Speaker 2: אה, אבער טרוקן העלפט נישט, פאר א מענטש האט מען גע'אסר'ט אלעס, אפילו טרוקן.

Speaker 1: אזוי שטייט דא אין די רמב"ם ביי די סטארט.

Speaker 2: זיי זאגן אז ווען מען שניידט דארט ביי א יבלת קומט דאך געוועגליך בדרך כלל אן בלוט, איז קען זיין אז ער האט דאך שוין מתכוון געווען אויף די בלוט.

Speaker 1: ניין, איך זאג אז עס קען זיין אז ער איז אייביג אסור, ער איז פטור אבער אסור וועט אויך זיין ווייל עס איז א איסור חבורה. איך ווייס

נישט. נישט אלעמאל קומט בלוט, יא? אקעי. ס'איז שוין לאנג נישט געווען רחמנא ליצלן.

הלכה ט: שיעורי גוזז – שתי שערות, לבנות מתוך שחורות

Speaker 1: וואס איז די שיעור פון גוזז? פון די גוזז, ער האט שוין געזאגט די שיעור פון מאכן אפודים. אבער וואס איז ווען איינער שניידט זיינע האר, וויפיל איז די שיעור? **"נוטל שערות בכלי, כמה יהא חייב? שתי שערות."** שתי שערות איז דאך אייביג א שיעור חשוב פון שערות, מען ווערט א גדול מיט שתי שערות.

"ואם לוקט לבנות מתוך שחורות", אויב דער מענטש האלט אינמיטן עובר זיין אויף די... דער רמב"ם האט נישט אנגענומען... דער רמב"ם האט געברענגט לבנות מתוך שחורות ביי ווען מיר האבן גערעדט פון לא תלבש? איך געדענק נישט. יא, איך מיין אזוי. די זוהר זאגט עס, שטייט ערגעץ וואו. **"ואם לוקט לבנות מתוך שחורות"**, דעמאלטס איז דארף מען נישט שתי שערות, **"אפילו אחת חייב"**, ווייל יעדע האר וויל ער ארויסנעמען, ווייל עס שטערט אים. אפילו אחת איז חשוב. יא.

ציפורן שפרשו רובן / ציצין של עור

Speaker 1: שוין, ציפורן. מ'האט געשמועסט אויך ציפורן, אויב מ'רייסט אראפ א נעגל, איז דאס גוזז? זאגט דער רמב"ם אזוי, אבער אין דעם כלל, **"ציפורן שפרשו רובן"**, וואס רוב דערפון איז שוין אראפגעפאלן, אבער ס'איז נאך דא **"ציצין של עור"**, אדער **"ציצין של עור שפרשו רובן"**, וואס איז שטיקלעך הויט וואס איז שוין כמעט אינגאנצן אראפגעקומען, אבער ס'איז נאך קאנעקטעד. איז אזוי, **"אם פרשו כלפי מעלה ומצערות אותו"**, דאס הייסט כלפי מעלה, דאס הייסט אזוי ווי ס'קראצט זיך אן אין די בגד, ווייל ס'איז יעצט געווארן אזא פלינקער זאך סיטואציע, אדער אין די הויז, עפעס שטערט, ס'איז מצערת אותו, דעמאלט **"מותר ליטול אותה בידו"**. דאס הייסט, זעט ער אז גוזז איז ער שוין נישט, ווייל ס'איז שוין פרשו רובו, איז עס נאר איסור דרבנן, איז ווען ס'איז במקום צער, מותר ליטול בידו, **"אבל לא בכלי. ואם נטלו בכלי"**, איז ער פטור.

"ואם אינו מצער אותו, אפילו בידו אסור." די היתר פון בידו איז נאר ווען ס'איז מצער, אויב ס'איז נישט מצער טאר מען נישט בידו אויך נישט. **"ואם לא פרשו רובו"**, אויב ס'האט זיך נישט אראפגעריסן רוב פון די ציפורן אדער פון די עור, **"אפילו מצער אותו אסור ליטלו בידו. ואם נטלו בכלי"**, איז ער חייב.

דאס הייסט, ס'דארף זיין צוויי תנאים: ס'דארף זיין סיי פרשו רובו און סיי מצער אותו, און דעמאלט איז ביד מותר און בכלי פטור. טאמער ס'פעלט איינער פון די תנאים, דאס הייסט ס'איז נישט פרשו רובו אפילו אז ס'איז מצער, דעמאלט איז בכלי איז ער אפילו חייב. שטימט? יא.

אב מלאכה: המלבן

הלכה י: המלבן – רייניגן צמר ופשתן

Speaker 1: שוין, יעצט גייען מיר זען די נעקסטע אב מלאכה, וואס הייסט המלבן. מלבן מיינט רייניגן די צמר ופשתן, וואשן די צמר ופשתן אז זיי ווערן ראוי. שוין, זאגט דער רמב"ם, וואס איז די עיקר איסור מלבן? די אב מלאכה פון מלבן איז **"המלבן"**, איינער מאכט ווייס, ער וואשט אפ, איז דא צמר, איז דא פשתן, איז דא שני, דריי מיני סחורות, דריי מיני סארטן מענטשן וואס מאכן פון דעם סחורה, **"וכן כל כיוצא בזה"**, ממשיך דרכו של אליהו הנביא.

הלכה י: מלבן — רייניגן צמר ופשתן

Speaker 1:

מלבן מיינט רייניגן די צמר ופשתן, וואשן די צמר ופשתן אז ס'זאל ווערן ראוי.

זאגט דער רמב"ם, וואס איז דער עיקר איסור מלבן, די אב מלאכה פון מלבן? **המלבן, איינער מאכט ווייס, ער וואשט אפ, איז עס צמר, איז עס פשתן, איז עס שני, דריי מיני סחורות, דריי מיני צמר פון בהמות וואס מ'מאכט פון דעם סחורה, וכן כל כיוצא בהן, ממה שדרכו להסלבן, אלע זאכן וואס מ'דארף אפוואשן, חייב.** צמר און פשתן וואקסט. וכן כל כיוצא בהן ממה שדרכו להסלבן, סיי וועלכע זאך וואס אלס חלק פון די הכנה אז ס'זאל ווערן, מ'זאל קענען מאכן דערמיט סחורות, דארף מען עס רייניגן, איז חייב.

כמה שיעורו? וואס איז די שיעור פון וויפיל צמר אפצוואשן? איז די זעלבע שיעור וואס מ'האט געלערנט **כדי לטוות ממנו חוט אחד, צו מאכן דערפון איין חוט. ווי גרויס זאל זיין די חוט? ארכו כמלא רוחב הסיט כפול, די לענג זאל זיין כמלא רוחב הסיט כפול, דאפלט פון די רוחב הסיט,** וואס דער רמב"ם האט פריער געזאגט איז די אורך ארבע טפחים. ער זאגט נישט דא די נאמבער, באט ס'קומט אזוי אויס. ער זאגט דא נאר די טערמין.

הלכה יא: תולדת מלבן — מכבס וסחיטה

מכבס — וואשן בגדים

Speaker 1:

וואס זענען די תולדות פון מלבן? זאגט דער רמב"ם, **המכבס בגדים, איינער וואס וואשט אויס וועש, הרי זה תולדת המלבן וחייב.** דאס איז א תולדה פון מלבן און ער איז חייב. הייסט הגם אז ס'איז נישט מלבן וואס איז געמאכט געווארן אויף די אופן ווען מ'גרייט צו די סחורה, ס'איז אן ענדיגע סחורה, ס'ווערט נאר ריין, די אויסריינינגונג איז אויך חייב.

סחיטה — אויסקוועטשן וואסער

Speaker 1:

זאגט דער רמב"ם ווייטער, **והסוחט את הבגד עד שיוציא המים שבו, סחיטה, אויב איינער מאכט נאס, אויב איינער'ס בגד איז נאס און ער קוועטשט אויס די וואסער, די אויסקוועטשן די וואסער איז א מין כיבוס, הרי זה מכבס וחייב, שהסחיטה מצורך הכיבוס היא, כמו שההגסה מצורך הבישול.** אפילו דו וועסט אנקוקן אז דאס איז שוין נאכדעם וואס מ'האט שוין געמאכט סחיטה, ס'איז שוין נאר צו ענדיגן, אבער דו זעסט אויך ביי הגסה, דער מגיס האט נישט אנגעצינדן און נישט געקאכט, אבער ס'איז א חלק פון די צו ענדיגן די קאכן. פונקט אזוי ווי כיבוס האט פארשידענע סטעפס, סאו אויסוואשן, קוק אין דיין וואשינג מאשין, דו וועסט זען ס'האט פארשידענע סטעפס. איין סטעפ איז מ'לייגט אריין וואסער, איין סטעפ איז מ'לייגט אריין זייף, איין סטעפ איז מ'קוועטשט עס אויס. סאו אויסקוועטשן איז א פארט פון...

דיון: סחיטה נישט לצורך כיבוס

Speaker 2:

סאו די סוחט איז א בגד וואס מ'רעדט דא טאקע איז ווען ער טוט עס אלס כיבוס. אויב ס'איז געווארן נאס און ס'איז אים אומבאקוועם עס אנצוטון, לכאורה דארף עס זיין אן אנדערע מין, ס'איז נישט קיין סחיטה פון כיבוס.

Speaker 1:

ניין, דאס נישט. ווייל ער קוועטשט זיין בגד ווייל ס'איז דא דערין וואסער, ער וויל ארויס די וואסער. ער וויל נישט מיט דעם רייניגן די בגד, ס'איז נישט קיין חלק פון מכבס.

Speaker 2:

ווייס איך נישט, מ'דארף וויסן. נישט קלאר ביי מיר. אזוי איז דא וואס מ'איז טוען, אזוי ווי דו האסט געברענגט, איך זע אז ער ברענגט אז זיי זענען דא עפעס נישט קלאר.

Speaker 1:

ס'איז משמע, אויב די רמב"ם זאגט אז ס'איז מצורכי, ס'טייטש אז ווען ס'וואלט געווען גע'רייניגט פארדעם, אדער עפעס מוז האבן עפעס צו טון מיט רייניגן, נישט סתם אויסקוועטשן אין די וועלט אריין. אבער מ'דארף זען,

אפשר ביי די רבנן איז יא דא, מ'דארף זען וואס מ'האט געלערנט די רבנן'ס פון דעם.

דיון: סחיטה פון בגד קעגן סחיטה פון פירות

Speaker 2:

ס'איז אמת אז מ'האט אויך געהאט די זאך פון ארויסנעמען נאסעקייט פון מקום גידולו, האט מען עס געהאט נעכטן אלס דש. אבער דאס איז עפעס אן אנדערע זאך פון סחיטה.

Speaker 1:

ניין, ווייל די וואסער איז נישט פירות.

Speaker 2:

יא, ווייל יענץ איז במקום גידולו, יענץ איז א נאסעקייט וואס איז באהאלטן, וואס איז שייך ווישן, און ער נעמט עס ארויס.

Speaker 1:

ס'איז ענליך, אבער ס'איז אן אנדערע מלאכה. ביידע הייסן סוחט, אבער ס'איז נישט די זעלבע.

Speaker 2:

שטימט. יא.

Speaker 1:

אונזער סוחט איז ענבים, וואטעווער, ענבים און זיתים ביי ענבים, און דא איז די סוחט איז א בגד. נישט די זעלבע זאך.

סחיטה ביי שער און עור

Speaker 1:

ס'איז דא איין סחיטה אין שער. **שער איז נישטא קיין סחיטה.** ס'טייטש, כיבוס וועט אפשר יא זיין אויב ער וועט טרעפן א וועג צו מאכן א בגד של שער אפילו. אבער אויף סחיטה איז נישט שייך, פארוואס? מציאות'דיג, ווייל ס'זאפט נישט איין. אזוי ברענגט ער פון רש"י.

"וכן הדין לעור שאין חייבין על סחיטתו". אויך עור איז נישט חייב סחיטה, ווייל אויף עור איז עס אזוי ווי water resistance. ס'גייט ארויף אויף די עור, אבער ס'גייט נישט אריין אין די עור.

ס'איז אביסל אינטערעסאנט, ווייל אויב מ'קוקט טיף אריין אין זאכן, זעט מען אז... קיינער גייט נישט אריין און קוקן טיף. אקעי. יא. ווער ווייל דא אריינקוקן טיף? יעדע זאך קענסטו פרעגן. דאס איז נישט קיין science. מ'רעדט דאך זייער פשוט'ע הלכות. קיינער וויל נישט הערן וואס איז שווער צו פארשטיין.

אבער יעדע קליינע פוך איז דאך אזוי ווי א שערה. נאר ווייל ס'איז א באנטש שטיקלעך פוך, איז דא קליינע פלעצער וואו די וואסער קען זיך זעצן. דאס הייסט סחיטה. עור איז זייער condensed. אמת. דאס איז טאקע די חילוק. וואס איז דא פשט חילוק? וואס איז די מציאות אז ס'איז א חילוק? וואס ווילסטו, טעקניקלי, סייענטיפיקלי איז דאס די זעלבע סארט ענין. נישט פון דעם, נישט פון דעם האט די תורה גערעדט. די חכמים האבן אזוי געזאגט די הלכה. זייער גוט.

הלכה יב: מנפץ — אויסקלאפן צמר ופשתן

Speaker 1:

יעצט גייען מיר זען די נעקסטע הלכה. די נעקסטע הלכה, יא. מנפץ טייטשט אויסקלאפן די צמר ופשתן אלס א חלק פון דאס אנגרייטן. מאכן גראדע, אביסל אויסקעמען, אביסל אויסצוטיילן. אויסקעמען, יא, אקעי.

המנפץ את הצמר או את הפשתן או את שאר מיני קוצין, חייב. וכמה שיעורו? אויך די זעלבע כלל אריגה וואס מ'האט געזאגט, **חוט אחד ארכו ארבעה טפחים.** אין אלע בגדים איז די שיעור א חוט און ארכו ארבעה טפחים. ווען מ'מאכט חוטים פאר בגדים, יא.

תולדת מנפץ — גידים

Speaker 1:

וואס איז די תולדה פון דעם? ווייל מנפץ איז א גידים. גידים נוצט מען דאך אויך צו מאכן דערמיט זאכן. אזוי ווי ביי א ספר תורה נייט מען עס צו מיט גידים. מיט גידים קען מען אויך מאכן סארטן סחורה. **און איינער קעמט אויס די גידים עד שיעשה כצמר, כדי לטוות אותן, כדי צו קענען טווה זיין מיט די גידים, הרי זה תולדת מנפץ וחייב.** איז דאס תולדת מנפץ.

ער האט נישט געהאט קיין דוגמא פון מנפץ, נאך דוגמאות. נישט יעדע הלכה האט... אויסקעמען די פיאות הייסט נישט מנפץ, זעט דא אויס. ס'שטייט נישט. יא. עס שטייט נישט אזא זאך. שוין. אקעי. יעצט גייען מיר ווייטער, יא? צובע? וואס איז געשען דא? צביעה. אה, צביעה. איינער וואס פעינטעט. זאגט דער רמב"ם אזוי. אה, ס'איז דא צביעה, סארי.

הלכה יג: צובע — פארבן

Speaker 2:

צביעה מיינט איינער וואס מאכט אנדערע מענטשן פאר אפיקורסים.

Speaker 1:

אקעי, בקיצור, ער פעינטעט. יא, ער דייט. פעינטעט איז נישט די ריכטיגע ווארט. ער דייט, יא, ער מאכט קאלירט, פארבט, יא.

הצובע חוט שאורכו ארבעה טפחים, מ'מיינט ער פארבט א חוט. די שיעור חוט ווייסן מיר שוין, ארבעה טפחים. **אדער ער פארבט נישט א חוט, נאר ער פארבט א שטיקלעך צמר וואס פון דעם קען מען מאכן אזא חוט,** דאס הייסט די צמר איז גענוג פאר צו קענען מאכן דערפון א חוט פון ארבעה טפחים, **דאס איז אפשר ליצבוע מן החוט כזה, איז חייב.**

צבע המתקיים — פארב וואס האלט זיך

Speaker 1:

זאגט דער רמב"ם, וואספארא מין פעינט איז חייב? זאגט דער רמב"ם, צביעה מיינט שטארקע פעינט. אויב ער פעינטעט מיט עפעס וואס איז נישט מתקיים, הייסט עס נישט. **אינו צובע חייב עד שיהיה צבע המתקיים, א פעינט וואס האלט זיך. אבל צבע שאינו מתקיים כלל, אבער אויב ער נוצט א צבע וואס האלט זיך בכלל נישט, כגון שהעביר סרקא או ששר, ווי זאגט מען דאס ווארט, על גבי ברזל או נחושת שצבעו,** און אונז ווייסן אז דאס גייט זיך נישט האלטן, און ס'גייט אראפקומען פון די ברזל און נחושת, ס'זאפט נישט איין קיין פעינט, **פטור, שהרי אינו מעביר לשעתו,** ער דעקט עס טאקע צו מיט די פעינט, אבער ביי איינס צוויי קומט ס'פעינט נישט גארנישט ווייל ס'גייט אראפפאלן.

Speaker 2:

אזוי ווי דו זאגסט, מעביר איז נישט קיין צובע, ס'איז אבער נישט. אה, ס'איז נישט קיין גליק. ער לייגט עס ארויף און ס'בלייבט נישט. **וכל שאינה מלאכה מתקיימת בשבת, איז פטור.**

Speaker 1:

סאו, אבער דאס איז פטור. ס'איז פטור אבל אסור. דאס הייסט, א דיספאזעבל, דאס הייסט אן אירעיסעבל מארקער אדער אזא זאך, איז פטור.

הלכה יד: תולדת צובע — מאכן פארב

Speaker 1:

וואס איז א תולדה פון צביעה? תולדה פון צביעה איז ווען דו מאכסט די פעינט. יא, אה, מאכן פעינט. **העושה איזה צבע, ווען איינער מאכט די קאליר פון די פעינט.** יא, אז איינער מאכט פעינט, דאס גייט מאכן די וועלטליך. **הרי זה תולדת צובע וחייב.** וואס איז תולדת צובע? ער מאכט פעינט. פעינט איז גארנישט, פעינט איז וואסער. **קייצעד האט ער געזאגט, שנתן קלקנתוס לתוך מי עפצא, שנעשה הכל שחור.** קלקנתוס איז די פעינט, און די עפצא איז די וואסער, די בעיס וואס עס קען ווערן שווארץ. שנעשה הכל שחור, אלעס ווערט שווארץ. **או שנתן איסטיס,** אן אנדערע מין דיו, **לתוך מי כרכום,** אן אנדערע מין בעיס, אן אנדערע מין וואסער

וואס באקומט די פעינט, וואס ווערט יעצט די פעינט, **שנעשה הכל ירוק, וכן כל כיוצא בזה.**

אינטערעסאנט, ווייל אין רמב"ם שטייט, איך ווייס נישט צו קלקנתוס, עפצא, צו די זאכן זענען געווען עקטיוו. דער רמב"ם ברענגט די לשונות פון די גמרא. יא, איך מיין אז יא. ס'איז געווען נאכדעם. יא, דער רמב"ם האט געזאגט נאכדעם, איך געדענק ער האט געזאגט נאכדעם ספר תורה, מען זאל מאכן פון דעם. איך ווייס נישט. ס'איז נישט ארשיב צו אירן. כרכום איז נישט קורכמא? ס'איז א סארט ספייס, ס'איז א זייער שטארקער ארענדזש. קיומין? קיומין, יא. עפעס איינס פון די זאכן. בקיצור, ס'איז א ספייס, עפעס א זאך. אקעי. וכן כל כיוצא בזה.

וכמה שיעורו? וויפיל איז די שיעור פון די צובע? כדי לצבוע חוט ארכו ארבעה טפחים. אזויפיל פעינט וואס מען קען פון דעם צובע זיין א חוט פון ארבעה טפחים איז די פאלע צובע. אויך ביי אנגרייטן די פעינט איז דאס די זעלבע שיעור.

הלכה טו: טווה — שפינען

Speaker 1:

שוין, די נעקסטע מלאכה איז הטווה. איינער וואס... וויאזוי זאגט מען אין אידיש טווה? ספין. אה, נישט וויבן. ער נעמט לויזע שטיקלעך סחורה און מאכט אז ס'זאל ווערן א חוט, יא? **הטווה אורך ארבעה טפחים.** דא זאגט ער שוין נישט רוחב שתי אצבעות, ער גייט שוין צו ארבעה טפחים. רייט, ער האט שוין אויך געלאזט די... איך ווייס נישט פארוואס. איך ווייס נישט פארוואס. דער רמב"ם האט געזאגט, איך געדענק אין די גמרא שטייט כרוחב שתי אצבעות, און ער האט געזאגט דאס איז מפרש גערעדט, ער זאגט דאס איז נאר ווייל... איך ווייס נישט פארוואס ער זאגט, איך ווייס נישט פארוואס ער מיינט. אפשר דארף איך לערנען דעם רמב"ם צוויי מאל, איך וועל דיר זאגן וואס ער מיינט. אקעי.

הטווה אורך ארבעה טפחים, וכל דבר הנצרך. דאס הייסט, ווען ער זאגט אז מען מאכט פון דעם פאדעם, אזוי האט ער געזאגט, צמר, פשתן, וואטעווער עניטינג עלס. אה, זאגט ער אז דא איז נישט קיין חילוק צווישן פריער האט ער געזאגט אז אויף סייער הייסט נישט מלבין אדער אויף אנדערע זאכן. זאגט ער אז טווה איז עניטינג וואס מ'קען מאכן טווה, ממילא איך דא טווה, איז בעיסיקלי א מסביר אויף די זאך מכל דבר הנתפס, איז נישט קיין חילוק וואס, ס'איז א צמר, ס'איז א פשתן,

מלאכת טווה (המשך) – הרחבה בשיעורים ובסוגים

Speaker 1: אפילו דער וואס האט עס געלערנט דריי מאל צוויי מינוט צוריק ווייסט נישט וואס עס מיינט. אקעי. יא.

הטווה, אורך הרבה טויה מכל דבר הנטווה. פון סיי וועלכע זאך וואס מען מאכט מיט דעם פאדעם. דאס הייסט, אזוי געזאגט, צמר, פשתן, וואטעווער, עניטינג עלס. זייער גוט.

אה, זאגט ער אז דא איז דא א חילוק צווישן פריער האט ער געזאגט אז אויף שער הייסט נישט מלבן, אדער אויף אנדערע זאכן. זאגט ער אז טווה איז עניטינג וואס דו קענסט מאכן טווה. מילא, איך דארף טווה. ס'איז בעיסיקלי א מסביר אויף די זאך **"מכל דבר הנטווה"**, ס'איז נישט קיין חילוק וואס. ס'איז צמר, ס'איז פשתן, ס'איז שער, ס'איז נוצה.

וואס איז נוצה? נוצה איז א קאנט קענסטו פייען אז נוצה איז טאקע א פעדער. פעדער למשל איז נישט קיין גיזה, איז אבער טווה איז יא דא. **או יש אומרים גדילין וכל היוצא בהן חייב.**

תולדת טווה – העושה לבד

וואס איז די תולדה? **הרוצה לבד.** איינער מאכט סחורה, **הרי זה תולדת טווה וחייב.** לבד איז דער פעלט, יא? נישט א... ס'איז א סחורה וואס איז נישט... אזוי ווי די אינעווייניגסטע פון א קאלדרע, וואס איז סתם קאנדענסט שטיקלעך. ס'איז סתם צוזאמגעקוועטשט. ס'איז נישט אזוי ווי מען מיינט נאך. לבד, יא, אדער ווי זאגט ער, דער פעלט הייסט דאס. ס'איז נישט קיין עכטע ספארגען. די לייינינג, די לייינינג אינעווייניג פון א רעקל, אדער וואס, זעט מען אז ס'איז א שוואכערע סחורה, ס'איז נישט א גענייטע סחורה, ס'איז קאנדענסט קליינע שטיקלעך נוצה אדער וואס.

והוא שילבד דבר שאפשר לטוות ממנו אורך הרבה טויה בעובי בינוני. וויפיל איז די דיקקייט? אורך האט ער געזאגט, די דיקקייט איז **בעובי בינוני.** ווייל דא איז א חידוש, ווייל געווענליך א חוט דארף מען נישט זאגן, א חוט איז א חוט. אבער דא, ווייל ס'איז נישט קיין חוט, ס'איז א פעיק חוט, דארף ער רעכענען אז ווען ס'וואלט געווען א חוט, וואלט עס אויסגעקומען צו... דבר... יא, בערך.

Speaker 2: אה, עובי בינוני מיינט נישט קיין חוט? דו דארפסט האבן... וואס איז דאס בינוני ווייס איך נישט יעצט.

Speaker 1: א געווענליכער חוט, נישט זייער א דינער חוט, נישט זייער א גראבער חוט, א רעגולער חוט. אקעי.

השגת הראב"ד – האם לבד הוא תולדת בונה?

אבער דער ראב"ד פארשטייט נישט וואס איז טווה, ער האלט אז אפשר איז עס מגבן תולדות בונה. דער ראב"ד פארשטייט נישט די הלכה. ווי אויף דעם לעוועל. ער האט נישט קיין תבואה. ער זאגט פארשייכער אז תבואה. דער רמב"ם האט אנגעקוקט, אז ער מאכט א חוט! נאר אזא גראבער חוט.

וואס איז א חוט? אככל סאמגעפרעסט. א חוט איז דאך דער זעסט. ס'איז אנדער וועג קיין פרעסט. דאס איז קיין פרעסט. און געווענליך מאכט מען א חוט נאכטער פון דער חוט מיט'ן עוריג א בגד. ער האט געמאכט גר דער ראב"ד איז עפעס נישט מסכים. ער פארשטייט נישט פאר וואס דאס הייסט טווה. ער זאגט און וואלט געטראכט אז עס איז מער זעו מאכן קעיס. אה. ס'איז דאס בונה. קען זיין. דער נעמט זיך א קליינע שטיקל איגעמאכט פון איין זאך. אה. אקעי, נאך א ביסל לאכעס.

ס'איז ער לענין הזרד, מען דארפן וויסן, איידע מעלן דארפן פארוירן אין דער מענטש, לויט די רבנים ביז די עובד אויף דעות, און לויט די ראב"ס ביז די עובד אויף דעות. אה. אה. שניי באטאריבער, און נערן.

מלאכת עושה שני בתי נירין

און ווען איינמאל מען טוט דאס, אז מען לייגט אריין די פאדעם אין די בת הנה'ן... ס'איז נישט אזוי קאמפליקערט! היינט איז אויך דא דארך אזא זאך, און א סויונג מאשין ווי ענער האט עמאל געזען, און עס זאגט אזוי פאר שעס איז נישט שניי, אבער כדי צו זאכן לייגט מען אריין אין א לופ, עס זאל האלטן די שתה און די ערל... אבער וואס טייטש די עושר? עושר מיינט נישט די וואס מאכט די מאשין אדער וואס לייגט אריין די פאדעם אין די מאשין... חייו... ווען עס זעט אויך תולדות...

תולדות עושה שני בתי נירין

וואס זענט די תולדות? זאגט דער רמב"ם אז צו מאכן א זופ איז דאך אויך אזוי, האסט למשל די רינדעכיגע בעס פון די זופ, וואס צו דעם דארפסטו צוקאנעקטן פעדימער און עס שלעפן צו די אנדערע זייט, איז דאך ממש די זעלבע ווי אריינלייגן פאדעם אין אן אנדערע מאשין און עס שלעפן, אזוי עושר, נפא, כברא, סלא, שמחה, די אלע סארטן זאכן וואס מען מאכט וואס ארבעט דורך האבן פעדימער, שתי וערב, עושר סרק.

ער האט עושר סרק מיטה מחבלים, אדער אויך א בעט מאכט מען די זעלבע וועג פון סחורת פון פעדימער אדער רציאת, צוויי וועגן א רייזא תולדות, עושר נירן, משה יעשה שניי בתים, באכד מיקול אילי חייו, ער וועגט צוויי שטריק, ער וועגט א בעט וואס גייט מיט שטריק אזוי איז צוויי, חיים כל עושר שניי בתים, בדבר שאותם, חיים וועט ענין דיגמע פון ווען מ'טוט קעגוי נעיינע?

דיון: שאלות אויף היינטיגע בעטן און סקרינס

Speaker 2: איך ווייס, למשל א היינטיגע בעט וואס גייט מיט ספרינגס, אזוי ווי מ'לייגט צוויי פון זיי, איז מען חייב ווייל ס'איז דאך נישט

איינגעוואוירן? ס'איז עפּעס ענליך, ס'איז גענוג סאליד, ס'זעט אויס ענליך. דו פארשטייסט וואס איך מיין?

Speaker 1: איך ווייס נישט וואס איך מיין. ס'איז נישט געווארן געמאכט אזוי, די ספרינג קומט שוין געמאכט, אבער... איך ווייס נישט, איך פרעג נאר אויף, ס'איז א פראבלעם.

אבער איך וויל נאר זאגן, דאס איז די איידיע. עני אנדערע זאך, א סקרין פון א פענסטער, לאמיר זאגן ס'איז געווען געמאכט אזוי, די סקרין קומט שוין געמאכט, אבער... דאס איז די איידיע, דאס איז עפּעס א...

מלאכת מיסך ואורג

און יעצט גייען מיר לערנען די נעקסטע צווי זאכן, וואס איז אורג און מיסך. דער רמב"ם גייט מסביר זיין קודם וואס איז... דא גייט ער מסביר זיין.

הסבר דרך האורגים

ער זאגט, **דרך האורגים, שמותחין החוטין תחילה באורך היריעה וברוחבה,** אז מ'ציט אויס חוטין, פעדעם, אויף די לענג און אויף די ברייט פון די זאך וואס מ'וויל נייען, היריעה. וואס איז די יריעה? די יריעה וואס גייט זיין על שלחן עץ. די יריעה מיינט די סחורה וואס מ'גייט מאכן.

ושנים אוחזין זה מכאן וזה מכאן, צווי מענטשן כאפן עס אן, **ואחד שובט בשבט על החוטין, ומסדרן זה בצד זה, עד שיהיו כולן שתי ולא ערב.** קודם ציט מען אויף איין זייט, דאס הייסט למשל די לענג פון די בגד לייגט מען אלע פעדעם אויף די לענג פון די בגד. די צווי מענטשן כאפן עס אן פון צווי זייטן ס'זאל זיין טייט, און נאכדעם גייט מען טון די פארקערטע וועג, די שתי, די ערב. די שתי טייטשט די לענג, ווען מ'דארף עס צוזעצן.

הגדרת מיסך

ומסיכת החוטין, וואס איז די מיסך? **דאס אויסשלעפן די חוטין כדי לאורגן, דאס ווערט אנגערופן הנסכת מיסך.**

וואס איז דאס מיט די ווארט מיסך? **מוסך פתח שער החצר?** מ'שטעלט אויס, פשוט מיסך מיינט אזוי. אפשר מלשון סוכה? אזוי ווי ער מאכט א סוכה? אפשר איז עס אזוי ווי מ'גיסט עפּעס, מיסוך, אבן מסכית. אזוי ווי אויסגיסן? ס'קען טייטשן גלידער, אויסשפרייטן די פעדעמער? ווייס איך נישט.

Speaker 2: וואס זאגט ער? איינער זאגט דא, ס'איז דא וואס זאגן אז א מסכתא גמרא איז על שם דעם, וואס ס'איז אזוי ווי אן אויסגעשפרייטע זאך, וואס ווערט אזוי ווי א יריעה, ס'איז אזוי ווי איין... איך ווייס נישט. וואס הייסט אזוי?

Speaker 1: מסך, ער זאגט אז ס'איז א לשון אין פסוק, מסך לשון כיסוי. א דעקונג. אבער ער זאגט אז ס'איז לשון סכך. ניין, לשון כיסוי, לשון סכך, אזוויי... נו, צו דעקסטו, דאס איז א יריעה, נו. סוכה... ער זאגט אז מסך איז א לשון הפסוק. אקעי. שוין, דאס איז מיסך.

יא. און נישט כופל הנושא? אה, וואס הייסט נישט כופל הנושא? אויף די אנדערע זייט, נישט כופל, מ'דאפלט עס. ס'הייסט מ'הייבט אן... אה, מ'מאכט יעצט אז ס'זאל ווערן אינטו א סחורה דורך אריינלייגן די פעדעמער די פארקערטע וועג. **"המסך להכניס בו ערב בשתי".** אהם, דעמאלטס הייסט עס אורג. איז דער אורג איז א מיסך... קיצור, ס'איז ביידע די זעלבע זאכן. א מיסך איז די שתי, און אורג איז די ערב. פארקערט, יא? ניין, דאס איז די שתי און דאס איז די ערב. אבער מיסך הענגט קלאר אפ אין די אויסשטרעקנדע, דאס מאכן גראד, און אזוי ווייטער.

חיוב מיסך ואורג

"המיסך חייב, והוא מלאכה מאבות מלאכות". ס'איז אביסל אינטערעסאנט די לשון, ווייל דער רמב"ם האט דא אריינגעלייגט צווי מלאכות אויף איין מאל. ער גייט איך לערנען יעצט מיסך און אורג אויף איין מאל, ווייל ס'איז בעיסיקלי פארט פון די זעלבע פראסעס. נאכדעם וואס ער זאגט אז מיסך איז חייב, ס'איז איינע פון די מלאכות, זאגט ער, מ'גייט רעדן וועגן אורג. אין פאל אז ער גייט זאגן נעמליך וועגן אורג, אבער אורג ווייסט מען שוין דאך וואס אורג איז.

תולדת מיסך – השווה את החוטין

וואס זאגט ער תולדות פון מיסך? זאגט דער רמב"ם, **"והשווה את החוטין עד שיותקנו ויסודרו יפה".** דער וואס האקט אויף די חוטין און מאכט זיי גראד, אז יעדער שתי זאל זיין גראד אויף זיין פלאץ, ווייל מ'דארף דאך נאכדעם קענען אריינלייגן די ערב צווישן יעדע פאדעם. אויב ווערן פעדעמער קאנעקטעד, גייט עס נישט זיין א גוט צוזאמגעגנייט. די אויסציען... אה, יעצט פארשטיי איך אז די אויסציען איז א הכנה צו אריינלייגן די ערב. ס'איז צוויי פארטס פון די זעלבע זאך.

"הרי זה תולדת מיסך". אויב איינער קלאפּט אויף די חוטין אז ס'זאל זיין גראד, מ'זאל קענען ענדיגן די אריגה, איז אריין אין תולדות מלאכת האורג.

שיעור מיסך ואורג

ומה שיעורו? כדי לארוג שתי אצבעות חייב. וואס הייסט? אה, שתי אצבעות, א האלבע טפח. ניין, פיר טפחים דארף עס זיין פאר א מחנה, א חוט. אבער דא איז די מינימום פון מאכן א שטיקל בגד וואס מ'קען עפּעס וואס וועט זיין גרייט, איז שתי אצבעות. ס'איז אנדערש.

וכן האורג שני חוטים ברוחב שתי אצבעות חייב. דאס איז שוין די נעקסטע אב מלאכה פון אורג, אז ס'ווערט **בין שאורגן בתחילה,** סיי ער האט יעצט אנגעהויבן אורג זיין, **ובין שהיה מקצת ארוג,** ס'איז שוין געווען א בגד ארוג, **והוסיף על אריג שיעור שני חוטים.** ווען ער האט צוגעלייגט על אריג שיעור שני חוטים. **ואם ארג חוט אחד והשלים בו הבגד, חייב.** דאס הייסט, געוועגליך אינדערהיים אדער אינדערמיטן דארף ער מאכן צוויי חוטים, אבער ווען ס'איז די לעצטע חוט, איך פארשטיי דאס איז די לעצטע חוט, נישטא וואס נאך, איז ער חייב אפילו מיט איין חוט.

ארג בשפת היריעה

ארג בשפת היריעה שני חוטים ברוחב שלשה בתי נירין, חייב. ער איז אורג געווען, און ביי די עק פון די יריעה, פון די סחורה, **שני חוטים ברוחב שלשה בתי נירין, חייב.** סאו, לכאורה די טייטש פון דעם איז אזוי, דאס הייסט, געווענליך ווען מ'זאגט אז ס'דארף זיין... געווענליך ווען מ'זאגט אז ס'דארף זיין צוויי אצבעות, מיינט עס ברוחב פון די גאנצע בגד. דא, ביי די עק, דארף מען עקסטער צונעמען די שתי וערב, דארף מען עפּעס נאכנייען אויף די עקן.

יא, אדער **מה זה דומה? לאורג צלצל קטן ברוחב שלשה בתי נירין,** דאס הייסט, ס'זאל זיך רעכענען אזא נייע קליינע בגד, אפילו ס'איז נישט די רוחב פון די גאנצע בגד. אזוי פארשטיי איך, ער טייטשט דא עפּעס אנדערש. אדער ער מיינט אז ס'איז נישט ברייט, און אפילו רוחב בתי נירין מיינט אפילו נישט קיין צוויי אצבעות. געוועגליך דארף זיין צוויי אצבעות, דא איז נישט קיין צוויי אצבעות, אבער דאס איז די דרך, מ'מאכט ביי די ענד זאא... ווי זאגסטו? אזא סיום, אזא זאך. ממילא דאס איז חייב, אזוי ווי א צלצל קטן.

וואס איז א צלצל? א גארטל? עפּעס א... וואס שטייט דא צלצל? עפּעס א קליינע בגד'ל. אקעי.

תולדת אורג — המדקדק

וואס איז די תולדה פון אורג? א מדקדק. א מדקדק איז א חותם, מפריד בין בית הרחם. ער מאכט אז דאס זאל זיין בעטן ווי צוויי בעטן רחם. אקעי, דאס איז די זעלבע ווי דער שובת פון די מעשה רחם.

תולדת אורג: מדקדק וכולל נימין

Speaker:

ווי זאגט מען עס? אזא סיום, אזא זאך. יא. ממילא, דאס איז חייב. אזוי ווי א צלצל קטן. וואס איז א צלצל? א גארטל? עפּעס א... איך ווייס נישט וואס טייטש א צלצל. עפּעס א קליין בעגדל. אקעי.

וואס איז די תולדה פון אורג? א מדקדק. א מדקדק איז א חוטם. מפריד בין בתי נירין. ער מאכט אז ס'זאל זיין גענוג צו קענען... אקעי. ס'איז בערך די

זעלבע ווי די שובת פון די מסך. יעצט טוט ער עס ביי די נעקסטע סטעפ. הרי זה תולדת אורג.

לכן, הכולל עשר נימין — איינער וואס פלעכט נימין, שטיקלעך סחורה — **הרי זה תולדת אורג.**

והשירה משייר כלים באורך שתי אצבעות. פיין גוט. ער ברענגט ער דא אז דאס איז נאר ביי א מוסקליידיגע קאפ און ביים פאטער וואס... פיין גוט.

מלאכת הבוצע

הגדרת הבוצע

Speaker:

די נעקסטע מלאכה איז הבוצע, וואס איך מיין אז דאס איז די פארקערטע פון אורג, אזוי ווי סותר און בונה. אורג מיינט פלעכטן, בוצע מיינט צו צונעמען דאס וואס מ'האט שוין געפלאכטן כדי צו קענען פיקסן.

הבוצע שני חוטים — אז איינער צונעמט, אזוי ווי בוצע את הפת, מ'צונעמט א ברויט — ער צורייסט **שני חוטים, חייב.**

וואס טייטש? זאגט דער רמב"ם מסביר: **בוצע הוא המפריד את הארוג.** ס'איז דא ארוג, אבער מ'דארף עס אמאל מפריד זיין, ווייל מ'האט עס נישט גוט גענייט. כדי... טייטש, אמאל איז לא עלינו די שתי איז נישט געווארן גוט געמאכט, פאר מ'לייגט די ערב דארף מען יעצט צונעמען די צוויי שטיקלעך שתי אדער וואס. **מי שרוצה ערב מן השתי או ערב שתי מעל הערב, הרי זה בוצע וחייב.**

תנאי החיוב: על מנת לתקן

Speaker:

זאגט ער, דער חיוב איז אבער נאר **והוא שלא יקלקל, אלא ישחברנו לתקן.** נישט אז איינער האט אן אלטע בגד און ער איז בוצע. פארקערט, נאר מ'רעדט ווען ער האט א נייע בגד, ער האלט אינמיטן... נישט דווקא אן אלטע. איך מיין צו זאגן, ווען ער האלט אינמיטן מתקן זיין און די בוצע איז... ער זאגט, ער זאגט: **והוא שיצטרך לאותן החוטין לארוג מהן בגדים קלים ביותר.**

מאחה: צוריקשטעלן די בגדים

Speaker:

וואס טוט מען? מאחה מיינט מ'שטעלט עס צוריק צוזאם, אזוי ווי קשר, איינער איז אח, ס'ווערט צוריק ווי ברידער. א פיקסער, א מענדער. מאחה, ער מאכט זיי ווערן ווי ברידער, יא? א כלום ביותר, אפילו קליינע... בגדים קלים, אפילו נאר א קליינע בגד'ל, **שבוצע ואחר כך חוזר ואורגן.**

ער זאגט אז וואס טו איך מיט די צוויי בגדים וואס איך פיל זיך נישט קיין איינס? איך צורייס איך. איך עפן אביסל פון דא, איך עפן אביסל פון דארט. יעצט קען מיר זיי צוריק צוזאמען. ווען ער מאכט זיי צוזאמען, דאס איז בצע על מנת לתקן, דאס איז די טייטש. ווען ער נעמט עס סתם, איז ער נאר עוכר אויף בצע.

תולדת בוצע: סותר את הכלי על מנת לתקנו

Speaker:

א סותר את הכלי על מנת לתקנו איז א תולדה פון בצע. ס'הייסט קליעה איז א תולדה פון אורג, וואס מיר וועלן לערנען.

קליעה — תולדת אורג

Speaker:

וואס איז די חילוק פון קליעה מיט אריגה? ווייל אריגה איז מיט שתי וערב, און קליעה איז נישט קיין שתי וערב, ס'איז אזוי געפלאכטן אזוי ווי א פדל"ך. ס'איז בערך די זעלבע איידיע.

פוצע — תולדת בוצע

Speaker:

און פוצר איז א תולדה, און די שיעור איז ווי בצע, די זעלבע שיעור. און ער דארף וואס איז די שיעור? שני חוטין, וואס מיר האבן געלערנט. אקעי.

סיום פרק ט'

Speaker:

עד כאן איז פרק ט'.